

YENİ TÜRK LİRASI

Hakan AY
Hesap Uzmanı

TÜRMOB YAYINLARI- 248
ANKARA - 2004
Sirküler Rapor Serisi
Seri No: 2004 - 10

TÜRMOB Adına Sahibi
Mehmet TİMUR

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ali E. DOĞANOĞLU

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Baskı
Ziraat Matbaası
(0.312) 384 73 44

Sirküler Rapor kitaplarında yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yalnızca yazarlarına aittir. Yayıncı kuruluş TÜRMOB' u bağlamaz.

ÖNSÖZ

Muhasebecilik, mali müşavirlik mesleği sürekli bir gelişim ve değişim içinde kendini yenilemek zorundadır. Bu yüzden TÜRMOB'un temel politikalarından birini eğitim faaliyetleri oluşturmaktadır. TÜRMOB ve Odalarımızın en fazla ağırlık verdiği konuların başında eğitim seminerleri ve yayınlar gelmektedir.

Meslektaşlarımızın ve aday meslek mensuplarımızın ihtiyaç duyacakları bilgiye, en kolay şekilde ulaşmalarını sağlamak, TÜRMOB'un temel hedeflerinden birisidir. Geniş bir yayın yelpazesi ile bu eğitim ve bilgileneceğe yönelik ihtiyacı karşılamaya çalışıyoruz. **Sirküler Rapor** yayınımla mevzuatta meydana gelen değişiklikleri ve uygulamaya yönelik bilgilendirmeyi sağlama gayreti içindeyiz.

Sirküler Rapor kitaplarımız bir okuma komisyonu tarafından incelendikten sonra basılarak sizlerin istifadesine sunulmaktadır.

Siz değerli meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin beğeni ve takdirini toplayacağına inandığımız 2004-10 Seri Numaralı bu kitabı; Hesap Uzmanı Hakan AY tarafından hazırlanan "**Yeni Türk Lirası**" isimli eser oluşturuyor. Bu çalışma bir kaynak kılavuz niteliğinde olup konuyu örnekleri ile açıklamaktadır.

Sirküler kitaplarımız, bir plan doğrultusunda hazırlanarak, her ay bir kitap olarak sizlere ulaştırılmaktadır. Kitabın, meslek camiamıza ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyorum. Eğitim serimize gösterilen ilgi ve destekten dolayı meslektaşlarımıza ve stajyerlerimize teşekkürlerimi sunarım.

Nail SANLI
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

I- GENEL BİLGİ	1
II- 5083 SAYILI KANUN'A İLİŞKİN AÇIKLAMALAR ...	3
III- MALİYE BAKANLIĞI TARAFINDAN YAPILAN DÜZENLEMELER	12
60 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ	13
A. 01.01.2005 Tarihinden Önce Satın Alınmış Olan Ödeme Kaydedici Cihazların YTL'ye Göre Düzenlenmesi	13
B- 01.01.2005 Tarihinden Sonra Satılacak Cihazlar	15
C- Düzenlenemeyen Cihazların Durumu	15
D- Hurdaya Ayrılan Cihazlar	15
E- Amortisman Oranı	17
IV- 13 SIRA NO'LU MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ TASLAĞI	18
a) 31.12.2004 Tarihine Kadar Düzenlenecek Belgeler ve Yapılacak Muhasebe Kayıtları	18
b) 01.01.2005 Tarihinde Yapılacak İşlemler	18

c) Dönüştürme İşlemleri	19
ÖRNEKLER	22
d) 01.01.2005 Tarihinden Sonra Düzenlenecek Belgeler ve Yapılacak Muhasebe Kayıtları	26
e) Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülüklerin Hesaplanması	28
f) Özel Hesap Dönemi Tayin Edilenler	29
g) İşletme Hesabı Esasında Defter Tutanlar	29
h) 2004 Yılına Ait Olmakla Birlikte 01.01.2005 Tarihinden Sonra Verilecek Olan Beyanname ve Belge ile Bildirim Düzeni	30
j) 01.01.2005 Tarihinden Sonraki Dönemlerle İlgili Olarak Düzenlenecek Beyanname ve Belgeler ile Bildirim Düzeni	31
V- SOSYAL SİGORTALAR KURUMU TARAFINDAN YAPILAN DÜZENLEMELER	33
VI- SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI TARAFINDAN YAPILAN DÜZENLEMELER	35
1. TÜRK TİCARET KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI	35
2. ÇİFT ETİKET UYGULAMASI	37

ÖRNEK ETİKETLER:39

VII- SORULARLA YENİ TÜRK LİRASI42

A- TEMEL BİLGİLER (Yeni Para Biriminin İsmi, Operasyonun Nedenleri ve Faydaları)	42
Diğer ülke uygulamaları	46
- Değişim oranı, 1 Yeni Kuruş'un altındaki işlemler	46
- YTL banknot ve madeni para kupürleri	48
- Operasyonun zamanlaması ve aşamaları	50
EKONOMİK ETKİLERİ	52
DÜZENLEMELER	55
- Mevcut hukuki muamelelerin durumu, YTL'ye dönüştürülmesi	55
- Etiket ve tarifelerin durumu	56
- YTL'nin uluslararası para kodu ile ilgili durum	56
BANKACILIK	57
- Banka hesapları ve ekstrelerin durumu, ATM'lerden yapılacak ödemeler	57
- Kredi Kartları ve POS işlemleri	60
- Bireysel Krediler	61
- Kurumsal Krediler	63

- Fatura vb. ödemeler ile ödeme kaydedici cihazların durumu64
- İşlem Ücretleri66
- Çek ve Senet İşlemleri66
MUHASEBE67
BANKNOTLARDAKİ GÜVENLİK VE GÖRSEL ÖZELLİKLER68
İŞ DÜNYASINDA YAPILMASI GEREKEN HAZIRLIK ÇALIŞMALARI73
HİSSE SENEDİ İŞLEMLERİ73

I- GENEL BİLGİ

Ülkemizde, 1980-2002 döneminde yaşanan yüksek enflasyonist süreç sonucunda dolaşımdaki banknot tutarı artmış, 31.12.1980 tarihinde 278,6 milyar Türk Lirası olan tedavüldeki banknot tutarı (emisyon hacmi) 31.12.2002 tarihinde 7 katrilyon 635 trilyon 621 milyar 9 yüz milyon Türk Lirasına (27.407 katına) ulaşmıştır

1927 yılından 1980 yılına kadar dolaşımdaki banknot ihtiyacı 50 kuruş ile 1000 Türk Lirası arasında değişik değerlerdeki banknotlarla karşılanabilmiştir. Ancak, 1981 yılından günümüze değin geçen zaman içinde artan dolaşım ihtiyacının karşılanabilmesi için, üst değerlerde yeni banknotların dolaşıma çıkarılması ve en küçük değerlerdeki banknotların da tedavülden çekilmesi suretiyle dolaşımdaki banknot kompozisyonu 2002 yılı sonunda, 250.000, 500.000, 1.000.000, 5.000.000, 10.000.000 ve 20.000.000 Türk Liralık banknotlardan oluşmuştur.

Türk Lirasının taşıdığı kupür değeri itibarıyla, günümüzde dünyada rastlanmayan büyüklüğe ulaşması sonucu gerek ekonomik gerekse de ifade ve yazım açısından çeşitli zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Örneğin Türkiye bugün en büyük kupürle tedavül eden para birimine sahip ülke durumundadır.

İşte bu benzeri sorunları çözmek amacıyla hazırlanan 5083 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun'a ilişkin tasarı, 5 Ocak 2004 tarihinde TBMM gündemine gelmiş ve 28 Ocak 2004 tarihinde Meclis Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve 31/01/2004 tarih ve 25363 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5083 sayılı Kanun'dan önce Türk Lirasının kullanımını, 1937 tarihli ve 1 Haziran 1938'den itibaren yürürlükte bulunan **3290 SAYILI**

DEVLET HESAPLARINDA LİRANIN ESAS İTTİHAZ EDİLMESİ HAKKINDA KANUN düzenlemektedir.

Sadece 3 maddeden oluşan 3290 sayılı Kanun'un tam metni aşağıdaki gibidir;

“MADDE 1- Bilimum vergi ve resimlerin tahakkukuna ve Devlet borçlarının sübutuna esas olan miktar ve nisbetler değişmemek şartile Hazinenin kabz ve tediye muameleatında ve hesap kayıtlarında lira esas ittihaz edilerek kuruş onun kesri itibar edilir. Tahakkuk, tahsil ve tediyede yirmi para ve daha aşağı kesirler tay ve yirmi paradan fazla kesirler kuruşa iblağ edilir.

MADDE 2 -Bu kanun 1 haziran 1938 tarihinden muteberdir.

MADDE 3 -Bu kanun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.”

5083 sayılı Kanun ise 3'ü Geçici olmak üzere toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Kanun'un 4'üncü maddesi ile geçici 1'inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları hariç diğer tüm hükümleri 01.01.2005 tarihinde yürürlüğe girecektir.

II- 5083 SAYILI KANUN'A İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

BİRİNCİ MADDE

“Türkiye Cumhuriyeti Devletinin para birimi Yeni Türk Lirasıdır. Yeni Türk Lirasının alt birimi Yeni Kuruştur. Bir Yeni Türk Lirası (YTL) yüz Yeni Kuruşa (YKr) eşittir.

Bakanlar Kurulu, Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruştaki yer alan yeni ibarelerini kaldırmaya ve uygulamaya ilişkin esasları belirlemeye yetkilidir.”

Madde ile Türkiye Cumhuriyeti Devletinin para birimi Yeni Türk Lirası (YTL) olarak kabul edilmiştir. Yeni Türk Lirasının alt biriminin Yeni Kuruş (YKr) olduğu ve bir Yeni Türk Lirasının yüz Yeni Kuruşa eşit olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede, defter ve kayıtların tutulmasında hesap birimi olarak Türk Lirası yerine Yeni Türk Lirası kullanılacaktır.

Parasından sıfır atarak yeni para birimine geçen ülkeler genelde yeni para birimi olarak eski para birimlerinin başına "Yeni" ifadesini eklemekte, bilahare yapılan bir para birimi değişikliği ile de bu ifadeyi kaldırarak eski para birimine dönmektedirler.

Ülkemizde de benzer şekilde, halen dolaşımdaki paradan sıfır atılarak geçilecek yeni para birimi Yeni Türk Lirası olarak belirlenmektedir.

Para birimi olarak tekrar “Türk Lirası” ibaresine geri dönmek ve defter ve kayıtların tutulmasında hesap birimi olarak tekrar Türk Lirasının kullanılmasını sağlamak amacıyla Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruştaki "Yeni" ibarelerini kaldırma hususunda Bakanlar Kuruluna da yetki verilmektedir.

Madde 1 Ocak 2005 tarihinde yürürlüğe girecektir.

İKİNCİ MADDE

“Türk Lirası değerler Yeni Türk Lirasına dönüştürülürken, bir milyon Türk Lirası (1.000.000 TL) eşittir bir Yeni Türk Lirası (1 YTL) değişim oranı esas alınır.

Türk Lirası değerlerin Yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Yeni Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmaz.”

İkinci madde Türk Lirası ile Yeni Türk Lirası arasında değişim oranı ve küsuratların Yeni Kuruşa tamamlanması konusunu düzenlenmektedir.¹ Madde ile, Türk Lirası yeni para birimi olan Yeni Türk Lirasına dönüştürülmüş ve Türk Lirasından altı sıfır kaldırılarak, bir milyon Türk Lirası eşittir bir Yeni Türk Lirası (1.000.000 TL = 1 YTL) değişim oranında yeni bir değer getirilmiştir.

Yeni Türk Lirası cinsinden yapılacak işlemlerde bir Yeni Kuruşun altındaki tutarları ödemeye olanak verecek madeni para bulunmaması nedeniyle yarım Yeni Kuruşun üzerindeki değerlerin bir üst Yeni Kuruşa tamamlanması; yarım Yeni Kuruş ve altındaki değerlerin ise dikkate alınmaması öngörülmüştür.

Mal ve hizmetlerin fiyatları bir Yeni Kuruşun altında olabileceği gibi, bir Yeni Kuruşun altındaki değer küsuratlı olarak da belirlenebi-

¹ Madde en son 31/07/2004 tarih ve 25539 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5228 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinin 13'üncü fıkrası ile değişiklik yapılmıştır

lecektir. Vergiler, yabancı para alım satımı ve benzeri belli sabit sa yılarla çarpım yapılarak elde edilen sonuç üzerinde tahakkuk, tahsil ve ödeme işlemlerinde, işlem sonuçları da bir Yeni Kuruşun altında veya değer küsuratı bir Yeni Kuruşun altında olabilecek şekilde so nuç verebilecektir.

Bu madde ile, tamamlama işlemlerinin birim fiyatlarda değil, işlem sonuçlarında ve ödeme aşamasında gerçekleştirilmesi, ödeme kayıtlarının vîgülden sonra en çok iki hane ile yapılması amaçlanmaktadır.

Böylece, tamamlama işlemlerinde, bu Kanun ile yürürlükten kaldırılması öngörülen 24/12/1937 tarihli ve 3290 sayılı Devlet Hesaplarında Liranın Esas İttihaz Edilmesi Hakkında Kanundaki tamamlamaya ilişkin esaslar korunmuş bulunmaktadır.

Madde 1 Ocak 2005 tarihinde yürürlüğe girecektir.

ÜÇÜNCÜ MADDE

“Kanunlarda ve diğer mevzuatta, idarî işlemlerde, yargı kararlarında, her türlü hukukî muamelelerde, kıymetli evrak ve hukukî sonuç doğuran diğer belgeler ile ödeme ve değişim araçlarında Türk Lirasına veya liraya yapılan atıflar, 2 nci maddede belirtilen değişim oranında Yeni Türk Lirasına yapılmış sayılır.”

Madde ile, Yeni Türk Lirasının para birimi olarak kabul edilmesi nedeniyle;

- Kanunlarda ve diğer mevzuatta,
- İdari işlemlerde ve
- Yargı kararlarında,

hukuki sonuç doğuran herhangi bir belgede, en geniş anlamıyla herhangi bir hukuki ilişkide, ödeme ve değişim araçlarında, Türk Lirasına veya liraya yapılan atfların, bir milyon Türk Lirası eşittir bir Yeni Türk Lirası (1.000.000 TL = 1 YTL) değişim oranıyla, aynen Yeni Türk Lirasına atfı yapılmış kabul edileceği ve geçerli sayılacağı hüküm altına alınmıştır

Yeni Türk Lirasının uygulamaya konulması söz konusu hukuki ilişkilerin şartlarında değişikliğe yol açmayacak veya herhangi bir edimi ifa ederken taraflardan birine mazeret öne sürme ya da bu hukuki ilişkiyi tek taraflı olarak değiştirme veya feshetme hakkı da veremeyecektir.

Madde 1 Ocak 2005 tarihinde yürürlüğe girecektir.

DÖRDÜNCÜ MADDE

“Halen tedavülde bulunan, tedavülden çekilmiş veya tedavüle çıkarılacak olan banknotların resim ve görüntülerinin çoğaltılması ve yayınlanmasına ilişkin boyut, renk, malzeme, çözünürlük, üzerinde bulunacak ibareler ve benzeri hususlarla ilgili şartlar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı belirlenir ve Resmî Gazetede ilân olunur.

İlân olunacak şartlara uymayan kişiler hakkında fiil daha ağır bir suça vücut vermediği takdirde birmilyarbeşyüzmilyon liradan beş milyar liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.”

Madde ile, doğrudan sahtecilik amacı olmaksızın ancak, sahtecilikte kullanılma tehlikesini yaratarak banknotların resim ve görüntülerinin çoğaltılması ve yayınlanması durumunda uygulanacak ceza hükümlerinin mevzuatımızda bulunmaması nedeniyle, hem bu boş

luğun doldurulması, hem de mevzuat uyumlaştırması kapsamında Avrupa Birliği mevzuatında olan bu düzenlemeye uyumun sağlanabilmesi amaçlanmaktadır.

Bu konudaki düzenlemelerin Avrupa Merkez Bankası tarafından güncel koşullar doğrultusunda değiştirilebilmesi nedeniyle, sık sık kanun değişikliğine gidilmemesi için banknotların resim ve görüntülerinin çoğaltılması ve yayınlanmasına ilişkin boyut, renk, malzeme, çözünürlük, üzerinde bulunacak ibareler ve benzeri hususlarla ilgili şartların Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı belirlenmesi, Resmî Gazetede ilan edilmesi ve bu şartlara uymayan kişilere cezai müeyyide uygulanması öngörülmüştür.

Madde 31 Ocak 2004 tarihinden itibaren yürürlüktedir.

BEŞİNCİ MADDE

“24.12.1937 tarihli ve 3290 sayılı Devlet Hesaplarında Liranın Esas İttihaz Edilmesi Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.”

Madde ile, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin para birimi olarak Yeni Türk Lirası kabul edildiğinden, Lirayı para ve hesap birimi kabul eden 24.12.1937 tarihli ve 3290 sayılı Devlet Hesaplarında Liranın Esas İttihaz Edilmesi Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır

ALTINCI MADDE

“Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesi ile geçici 1 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri 1.1.2005 tarihinde,

Yürürlüğe girer.”

Madde ile, Yeni Türk Lirasına geçiş ile ilgili Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yapılacak hazırlık ve düzenleme çalışmalarına imkân tanınması, defter ve kayıtların tutulmasında kolaylık sağlanması amacıyla Kanunun 4 üncü maddesi, geçici 1 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları ve geçici 4 üncü maddesi hariç 1.1.2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

YEDİNCİ MADDE

“Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.”

Yürütme maddesidir.

GEÇİCİ BİRİNCİ MADDE

“Halen tedavülde bulunan Türk Lirası banknotlar ile madeni paralar 1.1.2005-31.12.2005 tarihleri arasında Yeni Türk Lirası banknotlarla ve yeni çıkarılacak madenî paralarla birlikte tedavül eder.

Söz konusu banknotların birlikte tedavülü ve değiştirilmesine ilişkin esaslar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca, madenî paraların birlikte tedavülü ve değiştirilmesine ilişkin esaslar ise Hazine Müsteşarlığınca belirlenir.

Bu Kanunun uygulanmasında karşılaşılan tereddütleri gidermeye ve gerekli düzenlemeleri yapmaya Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan; görev alanlarına giren konularda düzenleme yapmaya Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu yetkilidir.”

Madde ile, diğer tilke uygulamaları da dikkate alınarak hem eski para biriminin yenileri ile değiştirilmesinde süre yönünden yaşanabilecek sıkıntıların aşılması, hem de yeni paranın kredibilitésinin olumsuz etkilenmemesi ve her iki para biriminin takibinde yaşanabilecek zorlukların önüne geçilebilmesi bakımından, Türk Lirası banknot ve madeni paraların 01.01.2005-31.12.2005 tarihleri arasında Yeni Türk Lirası banknot ve madeni paralarla en fazla bir yıl birlikte tedavül etmesi öngörülmüştür.

Banknotların birlikte tedavülü ve değiştirilmesine ilişkin esasların Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına, madeni paraların birlikte tedavülü ve değiştirilmesine ilişkin esasların ise Hazine Müsteşarlığınca belirlenmesi hükme bağlanmıştır

Ayrıca, geçiş döneminde herhangi bir hukuki boşluğun doğmamasını teminen, bu Kanunun uygulanmasında karşılaşılan tereddütleri gidermeye ve gerekli düzenlemeleri yapmaya Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan, görev alanına giren konularda ise, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu düzenleme yapmaya yetkili kılınmıştır

Tedavülden çekilecek Türk Lirası banknotlar 14.1.1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 37'nci maddesine göre 1.1.2006 tarihinden itibaren on yıl sonra zamanasına uğrayacaktır

GEÇİCİ İKİNCİ MADDE

“Türk Lirası üzerinden yapılan her türlü hukukî muamele ile hukukî sonuç doğuran belgelerin 2'nci maddede belirtilen değişim oranı dikkate alınarak 31.12.2005 tarihine kadar, bu tarih dahil Yeni Türk Lirasına göre değiştirilmesi halinde, muamele ve düzenlenecek belgeler her türlü vergi, resim, harç ve diğer yükümlülüklerden muaftır.”

Madde ile, tarafların, Türk Lirası üzerinden yapılan her türlü hukuki muamele ile kıymetli evrak ve hukuki sonuç doğuran diğer işlem ve belgeleri bu Kanunun 2'nci maddesinde belirtilen değişim oranını dikkate alarak 31.12.2005 tarihine kadar, bu tarih dahil Yeni Türk Lirasına göre değiştirmeleri halinde bu muamele ve düzenlenecek belgelerin vergi, resim, harç ve diğer yükümlülüklerden muaf olacağı hükme bağlanmıştır.

GEÇİCİ ÜÇÜNCÜ MADDE

“1.1.2005-31.12.2005 tarihleri arasında, bütün mal ve hizmet bedellerinin, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 12'nci maddesi çerçevesinde düzenlenecek etiket ve tarife listelerinde Türk Lirası ve Yeni Türk Lirası üzerinden ayrı ayrı gösterilmesi zorunludur.

Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenler hakkında 4077 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen ceza uygulanır.”

Madde ile, kamuoyuna Yeni Türk Lirasına geçişte ve uyum sağlamada kolaylık sağlaması açısından Yeni Türk Lirasının tedavüle çıkacağı 01.01.2005 tarihinden başlayarak, Türk Lirası ve Yeni Türk Lirası banknot ve madeni paraların birlikte tedavül süresi sonu

31.12.2005 tarihine kadar bütün mal ve hizmet bedellerinin 23.2.1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 12'nci maddesi doğrultusunda etiket ve listelerde Türk Lirası ve Yeni Türk Lirası üzerinden ayrı ayrı gösterilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Bu zorunluluğa uymayanlar hakkında da aynı Kanununun 25'inci maddesinin ikinci fıkrasındaki cezanın uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 12'nci maddesi aşağıdaki gibidir;

“MADDE 12 - FİYAT ETİKETİ

(Değişik : 14/03/2003 - 4822/19 md.)

Perakende satışa arz edilen malların veya ambalajlarının yahut kaplarının üzerine kolaylıkla görülebilir, okunabilir şekilde o mal - la ilgili tüm vergiler dahil fiyat, üretim yeri ve ayırıcı özelliklerini içeren etiket konulması, etiket konulması mümkün olmayan haller - de aynı bilgileri kapsayan listelerin görülebilecek şekilde uygun yerlere asılması zorunludur.

Hizmetlerin tarife ve fiyatlarını gösteren listeler de birinci fıkraya göre düzenlenerek asılır.

Etiket, fiyat ve tarife listelerinde belirtilen fiyat ile kasa fiyatı arasında fark olması durumunda tüketici lehine olan fiyat üzerinden satış yapılır.

Fiyatı; Bakanlar Kurulu, kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları tarafından belirlenen mal veya hizmetlerin, belirlenen bu fiyatın üzerinde bir fiyatla satışa sunulması yasaktır.

Bakanlık, etiket ve tarife listelerinin şeklini, içeriğini, usul ve esas - larını bir yönetmelikle düzenler. Bakanlık ve belediyeler, bu madde hükümlerinin uygulanması ve izlenmesine ilişkin işleri yürütmekle ayrı ayrı görevlidirler.”

4077 Sayılı Kanununun 25'inci maddesine göre, 12. maddede yer alan düzenlemeye uyulmaması halinde **etiket başına 128.500.000.-TL** para cezası kesilmektedir.

III- MALİYE BAKANLIĞI TARAFINDAN YAPILAN DÜZENLEMELER

5083 Sayılı Kanununun Geçici 1'inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; YTL'na geçiş döneminde herhangi bir hukuki boşluğun doğmaması için, uygulamada karşılaşılabilecek sorun ve tereddütleri gidermek ve gerekli düzenlemeleri yapmak üzere Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan, görev alanına giren konularda ise, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu düzenleme yapmaya yetkili kılınmıştır.

Bu çerçevede Maliye Bakanlığı YTL'na geçiş ile ilgili olarak aşağıda açıklanan bir tebliği yayımlamış, bir diğer tebliği de taslak halinde www.gelirler.gov.tr adresinden kamuoyunun bilgisine sunmuştur.

60 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ

Maliye Bakanlığı ilk olarak 60 Seri No'lu Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliği yayımlamıştır²

İlgili Tebliğ'de YTL'na geçiş sürecinde yeni düzenlemeyle ilgili olarak 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanuna³ göre kullanılan ödeme kaydedici cihazlar hakkında yapılacak işlemler aşağıdaki şekilde açıklanmıştır

A. 01.01.2005 Tarihinden Önce Satın Alınmış Olan Ödeme Kaydedici Cihazların YTL'ye Göre Düzenlenmesi

Ödeme Kaydedici Cihazların (YTL) ve (YKr) ye Göre İşlem Yapacak Şekilde Düzenlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, ödeme kaydedici cihaz üretici veya ithalatçıları, Maliye Bakanlığına müracaat ederek gerekli izni aldıktan sonra, daha önce onaylananlar da dahil olmak üzere tüm ödeme kaydedici cihazlarını (YTL) ve (YKr) ye göre işlem yapacak tarzda düzenleyeceklerdir.

Düzenleme işlemlerinin en geç **31.03.2005 tarihine kadar** tamamlanmış olması gerekmektedir.

Söz konusu düzenlemede (TL) bilgileri; son Z raporunun tarihi ve numarası ile toplam hasılat ve katma değer vergisi tahsilatı itibarıyla X, Z ve mali hafıza raporlarının altında belirli bir ayrıçla gösteri-

² 15.05.2004 tarih ve 25463 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

³ 15.12.1984 tarih ve 18606 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

lecek, (YTL) bilgileri bu tutarlara dahil edilmeyecektir. Cihaz düzenlendikten sonra (YTL) bilgileri kendi arasında toplanarak iletilecektir. Diğer bir ifade ile ödeme kaydedici cihaz mali hafızasında (TL) ve (YTL) bilgileri birbiriyle toplanmadan ayrı toplamlar itibarıyla görülecektir.

Yetkili servisler tarafından gerçekleştirilecek düzenlemeler, müdahale tarihi de belirtilmek suretiyle cihaz ruhsatnamesine işlenecektir. Yetkili servisler ayrıca mali hafıza tespitleri ile ilgili olarak (mali hafıza değişsin veya değişmesin) 9 Seri No.lu Genel Tebliğ⁴ ekinde yer alan bilgi formunu düzenleyerek 15 gün içinde mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine göndereceklerdir.

Ödeme kaydedici cihazların 2004 yılı içerisinde, 01.01.2005 tarihinden itibaren ikinci bir teknik müdahaleye gerek kalmaksızın (YTL) ye göre işlem yapacak tarzda düzenlenmesi de mümkün bulunmaktadır. Bu şekilde düzenlenen cihazlar 31.12.2004 tarihine kadar (TL) ye göre, 01.01.2005 tarihinden itibaren ise (YTL) ye göre fiş verecek şekilde kullanılacaktır.

Cihazları yukarıda belirtildiği gibi düzenlenen mükellefler, 01.01.2005 tarihinden itibaren satışlarında müşteriler ödemeyi hangi para ile (TL, YTL, YKr) yaparlarsa yapsınlar, kayıt ve belge verme işlemlerini (YTL ve YKr) ye göre gerçekleştireceklerdir.

Uygulamanın başladığı ayda, ödeme kaydedici cihaz hafızasında (TL) bilgilerinin de olması halinde, o aya ait katma değer vergisi beyannamelerine eklenecek mali hafıza raporlarında, (TL) ve (YTL) bilgileri ayrı ayrı gösterilecektir. Takip eden aylara ilişkin mali hafıza raporlarında ise eskiden olduğu gibi aylık ve genel toplamlar yer alacaktır.

⁴ 11.03.1987 tarih ve 19397 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Mükellefler, düzenlenme işlemi gerçekleşinceye kadar yapacakları satışları ile ilgili olarak, ödeme hangi parayla yapılırsa yapılsın cihazlarına (TL) kaydı yapacaklar ve dolayısıyla ödeme kaydedici cihaz fişi üzerinde de (TL) yer alacaktır. Anılan mükelleflerin söz konusu faaliyetlerinde (YTL) üzerinden 213 sayılı Vergi Usul Kanununa⁵ göre fatura veya perakende satış vesikalarını kullanmaları da mümkündür.

B- 01.01.2005 Tarihinden Sonra Satılacak Cihazlar

Daha önce Maliye Bakanlığı tarafından onaylananlar da dahil olmak üzere 01.01.2005 tarihinden (bu tarih dahil) sonra satılacak bütün ödeme kaydedici cihazlar, (YTL) ve (YKr) ye göre işlem yapacak özellikte olacak ve bu özelliği taşımayan cihazların satışı yapılamayacaktır.

C- Düzenlenemeyen Cihazların Durumu:

Teknik veya sair nedenlerle cihazları düzenlenemeyen mükellefler, en geç 31.03.2005 tarihine kadar eski cihazlarının yerine (YTL) ye göre işlem yapabilecek özelliklere sahip ödeme kaydedici cihazları alıp kullanacaklardır.

Anılan mükellefler, yeni cihaz aldıktan sonra düzenlenemeyen eski cihazlarını 30.6.2005 tarihine kadar hurdaya ayıracaklardır.

D- Hurdaya Ayrılan Cihazlar:

İş bırakma, yeni bir cihaz alma veya herhangi bir nedenle eski cihazlarını hurdaya ayırmak isteyen mükellefler aşağıda açıkladığı

⁵ 10.01.1961 tarih ve 10703 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

şekilde işlem yapacaklardır. İşi bırakma nedeniyle yapılacak hurdaya ayırma işlemleri, işi bırakma tarihinden itibaren 30 gün içerisinde gerçekleştirilecektir.

Mükellefler, Maliye Bakanlığı'ndan onay alan üretici veya ithalatçı kuruluşların yetkili servislerine başvuruda bulunarak cihazlarının hafızalarında kayıtlı bilgileri tespit ettireceklerdir. Yetkili servişçe cihazın kullanılmaya başlandığı tarihten son güne kadar (son gün dahil) mali hafıza raporu alınacak ve söz konusu rapor servis tarafından düzenlenecek bir tutanağa (Tebliğ Eki: 1) iliştilererek mükellefe verilecektir. Şu kadar ki (yalnızca hurdaya ayrılacak ödeme kaydedici cihazlara mahsus olmak üzere) söz konusu işlemlerin mutlaka ilgili üretici veya ithalatçı kuruluşun servisince yapılması şart olmayıp, Maliye Bakanlığınca yetki verilmiş olması şartıyla herhangi bir ödeme kaydedici cihaz servisi tarafından yapılması da mümkün bulunmaktadır.

Yetkili servis gerekli işlemleri yaptıktan sonra cihazın mali hafızasını söküp, saklanmak üzere mükellefe verecek ve cihazı çalışmaz hale getirecektir. Mali hafızalar (1 Seri No.lu Genel Tebliğ⁶ gereği) cihaz şasisine şasi tahrip edilmedikçe çıkartılamayacak tarzda monte edilmiş olduğundan, söz konusu sökme işlemi hafıza kutusunu yerinden kesmek suretiyle de gerçekleştirilebilecektir.

Mükellefler, servis tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde; servis tutanağı, mali hafıza raporu ve ödeme kaydedici cihaz levhası ile birlikte vergi dairesine başvurarak cihazlarının kaydını sildireceklerdir.

Başvuruda bulunulan vergi dairesi, gerekli kontrolleri yaptıktan

⁶ 09.02.1985 tarih ve 18661 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

sonra cihazın levhasını iptal edip kaydını silecek ve servis tutanağı ile mali hafıza raporunu mükellefin dosyasına koyacaktır Mali hafıza ise saklanmak üzere mükellefte kalacaktır

Hurdaya ayrılan cihazların mali hafıza dışında kalan bölümlerinin (yazıcı, kasa vb.) hurda olarak servise bırakılması veya satılması mümkündür. Bu şekilde servise bırakılan veya satılan hurda cihazların servislerce tamir edilerek veya yeni hafıza takılarak bir başkasına satılması ve tekrar kullanılması kesinlikle mümkün değildir.

E- Amortisman Oranı

5228 sayılı Kanununun 13'üncü maddesiyle, 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanununun 7'nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle; **mükelleflerin 31/07/2004 tarihinden itibaren kullanmak üzere satın aldıkları ödeme kaydedici cihazlar için % 100'e kadar amortisman oranını seçebilme imkanı getirilmiştir.**

IV- 13 SIRANO'LU MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ TASLAĞI

(YENİ TÜRK LİRASI KULLANIMINDA ÖZEL KESİM MUHASEBE SİSTEMİNE İLİŞKİN OLARAK İŞLETMELER TARAFINDAN UYULACAK ESASLAR HAKKINDA)

a) 31.12.2004 Tarihine Kadar Düzenlenecek Belgeler ve Yapılacak Muhasebe Kayıtları

- 5083 sayılı Kanununun 1'inci maddesinin yürürlük tarihinin 01/01/2005 olması nedeniyle, 31/12/2004 tarihi sonuna kadar tüm belgelerin (fatura, sevk irsaliyesi, vb) **Türk Lirası** üzerinden düzenlenmesi gerekmektedir.
- Yine 31.12.2004 tarihi sonuna kadar tüm muhasebe kayıtları da **Türk Lirası** üzerinden yapılmaya devam edecektir
- Dönem sonu işlemleri ile 31.12.2004 tarihli bilanço ve gelir tablosu **Türk Lirası** üzerinden düzenlenecektir.
- Bu belgeler ve muhasebe kayıtları 01/01/2005 tarihinden sonra da aynen oldukları gibi muhafaza edilecektir

b) 01.01.2005 Tarihinde Yapılacak İşlemler

- 5083 sayılı Kanununun 2'nci maddesinde belirtilen değişim oranı esas alınarak 01/01/2005 tarihi itibarıyla 31/12/2004 tarihli ve Türk Lirası üzerinden düzenlenmiş muhasebe kayıtları, **Yeni Türk Lirasına** dönüştürülecektir
- Dönüştürülen bu tutarlar ilk kayıt maddeleri olarak muhasebeleştirilecektir.

c) Dönüştürme İşlemleri

i) Değişim Oranları

- ❖ Türk Lirası değerler Yeni Türk Lirasına dönüştürülürken bir milyon Türk Lirası (1.000.000TL) eşittir bir Yeni Türk Lirası değişim oranı esas alınacaktır
- ❖ Türk Lirası değerlerin Yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemi sırasında yarım Yeni Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa (1 YKr) tamamlanacaktır
- ❖ Yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmayacaktır

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren bir milyon Türk Lirası (1.000.000 TL) eşittir bir Yeni Türk Lirası (1YTL) olacaktır. Diğer banknotların değişimlerini gösteren tablo aşağıdadır.

YENİ TÜRK LİRASI BANKNOT VE MADENİ PARALARIN TL KARŞILIKLARI

100 YTL =	100.000.000 TL	*1 Yeni Lira =	1.000.000 TL
50 YTL =	50.000.000 TL	50 YKr =	500.000 TL
20 YTL =	20.000.000 TL	25 YKr =	250.000 TL
10 YTL =	10.000.000 TL	10 YKr =	100.000 TL
5 YTL =	5.000.000 TL	5 YKr =	50.000 TL
*1 YTL =	1.000.000 TL	1 YKr =	10.000 TL

* Hem banknot hem de madeni para olarak tedavül edecektir.

ii) 31.12.2004 Tarihli Muhasebe Hesaplarının (Mali Tabloların) YTL'na Dönüştürülmesi

- 31/12/2004 tarihli bilanço hesaplarında yer alan TL değerleri 01/01/2005 tarihinde ilk işlem olarak YTL para birimine dönüştüreceklerdir.
- Tek Düzen Hesap Planına uygun bir şekilde defter-i kebir hesaplarında yer alan TL tutarların YTL'na dönüşümü işlemlerine, ana hesabın varsa alt hesaplarını oluşturan muavin hesaplardan başlanacak ve bu şekilde ana hesap toplamına ulaşılabilecektir.
- Hesaplardaki toplam TL tutarların YTL'ye dönüşümünde bulunacak tutar ile alt hesapların daha sonra ayrı ayrı dönüşümü halinde bulunacak tutarlar toplamı tamamlamalar (yuvarlamalar) nedeniyle eşit olmayabilecektir. Bu nedenle başlangıçta alt hesapların tek tek Yeni Türk Lirasına çevrilmesi suretiyle bulunan toplam tutarın muhasebe kaydı yapılacaktır
- Amortisman tabi iktisadi kıymetlerin (ATİK) TL birimindeki değerleri YTL'na dönüştürülürken her bir iktisadi kıymet için ayrı ayrı dönüşüm işlemi yapılacaktır Aynı şekilde bu iktisadi kıymetlerin birikmiş amortismanları da ayrı ayrı YTL'na dönüştürülecektir.
- Çek ve senet portföylerinde bulunan değerlerin YTL'na dönüştürülmesi işlemlerinde her bir çek veya senet tutarının ayrı ayrı YTL para birimine dönüştürülerek ana hesap tutarına ulaşılması ile muavin hesaplara inilmeden sadece ana hesap tutarı toplamının YTL'na çevrilmesi durumunda fark ortaya çıkabilecektir. Ayrıca, daha sonraki tarihlerde işlem yapılma-

sı sırasında her bir çek veya senet tutarının YTL'na dönüştürülmesi gerektiğinden her bir çek veya senet tutarı YTL'na dönüştürülerek çek ve senet portföyü toplam tutarları bulunacaktır.

- Dönüştürme işlemleri sonucunda bilançoda ortaya çıkabilecek olumlu veya olumsuz farklar, tek düzen hesap planında yer alan 679 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar veya 689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar hesabında izlenerek hesaplarda denklik sağlanacaktır.

ÖRNEKLER:

Örnek 1:

(X) İşletmesinin 31/12/2004 tarihli 120 Alıcılar Hesabı aşağıdaki gibidir.

31/12/2004 tarihi itibarıyla 120 Alıcılar hesabı

		Borç (TL)
120	Alıcılar	5,738,275,200.00
120 01	Adana Müşterileri	5,367,510,400.00
120 01 01	Arı A.Ş.	5,142,503,200.00
120 01 02	Bal A.Ş.	225,007,200.00
120 06	Ankara Müşterileri	370,764,800.00
120 06 01	Ekmek A.Ş.	120,452,400.00
120 06 02	Tay A.Ş.	250,312,400.00

(X) A.Ş.'nin 120 Alıcılar Hesabının alt hesaplardan başlanmak suretiyle, YTL'ye dönüşüm oranı ve esasları kullanılarak hesaplanan, kapanış ve 01/01/2005 tarihli açılış maddesi aşağıda belirtildiği şekilde olacaktır.

01/01/2005 tarihli 120 Alıcılar hesabı

		Borç (YTL)
120	Alıcılar	5.738,27
120 01	Adana Müşterileri	5.367,51
120 01 01	Arı A.Ş.	5.142,50
120 01 02	Bal A.Ş.	225,01
120 06	Ankara Müşterileri	370,76
120 06 01	Ekmek A.Ş.	120,45
120 06 02	Tay A.Ş.	250,31

Örnek 2:

(Y) İşletmesinin 31/12/2004 tarihi itibariyle 255 Demirbaşlar ve 257 Birikmiş Amortismanlar hesabı aşağıdaki gibidir

		Borç (TL)
255	Demirbaşlar	3,522,476,100.00
255 01	Mobilya Takımı	2,267,712,300.00
255 02	Bilgisayar	1,254,763 800.00

		Alacak (TL)
257	Birikmiş Amortismanlar	1,611,580,140.00
257 01	Mobilya Takımı	1,360,627,380.00
257 02	Bilgisayar	250,952,760.00

(Y) İşletmesinin 255 Demirbaşlar ve 257 Birikmiş Amortismanlar hesabının alt hesaplarından başlanmak suretiyle, YTL'ye dönüşüm oranı ve esasları kullanılarak hesaplanan, açılış maddesinde yer alacak değerleri aşağıda belirtildiği şekilde olacaktır.

		Borç (YTL)
255	Demirbaşlar	3.522,47
255 01	Mobilya Takımı	2.267,71
255 02	Bilgisayar	1.254,76

		Alacak (YTL)
257	Birikmiş Amortismanlar	1.611,58
257 01	Mobilya Takımı	1.360,63
257 02	Bilgisayar	250,95

Örnek 3:

(Z) İşletmesinin 31/12/2004 tarihi itibarıyla 101 Alınan Çekler ve 121 Alacak Senetleri hesapları aşağıdaki şekildedir:

		Borç (TL)
101	Alınan Çekler	827,728,200.00
101 01	Portföydeki Çekler	500,443,200.00
101 02	Tahsildeki Çekler	327,285,000.00

		Borç (TL)
121	Alacak Senetleri	14,905,842,500.00
121 01	Portföydeki Senetler	13,390,417,500.00
121 02	Tahsildeki Senetler	1,515,425,000.00

(Z) İşletmesinin 01/01/2005 tarihi itibarıyla 101 Alınan Çekler ve 121 Alacak Senetleri hesapları aşağıdaki gibi olacaktır:

		Borç (YTL)
101	Alınan Çekler	827,73
101 01	Portföydeki Çekler	500,44
101 02	Tahsildeki Çekler	327,29

		Borç (YTL)
121	Alacak Senetleri	14.905,85
121 01	Portföydeki Senetler	13.390,42
121 02	Tahsildeki Senetler	1.515,43

d) 01.01.2005 Tarihinden Sonra Düzenlenecek Belgeler ve Yapılacak Muhasebe Kayıtları

- 01/01/2005 tarihinden itibaren düzenlenecek tüm belgeler ve yapılacak muhasebe kayıtları ve hazırlanan mali tablolar sadece **Yeni Türk Lirası** ve **Yeni Kuruş** üzerinden olacaktır
- En küçük para birimi 1 YKr olduğu ve YTL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım YKr ve üzerindeki değerler 1 YKr'a tamamlanacağı için en küçük muhasebe ve fatura değeri 1 YKr olacaktır
- 2005 yılı boyunca Türk Lirası ve Yeni Türk Lirasının birlikte kabul edilmesi ve 2005 takvim yılında bütün mal ve hizmet bedellerinin etiket ve tarife listelerinin Türk Lirası ve Yeni

Türk Lirası para birimleri üzerinden ayrı ayrı gösterilmesi halinde de YTL esas alınacaktır

- Ancak isteyen mükellefler her iki para birimini Kasa hesabında açılacak YTL ve TL alt hesaplarında izleyebileceklerdir.
- Önceki dönemlere ilişkin olmakla birlikte 01/01/2005 tarihinden sonra düzenlenecek faturalar, verilecek beyannameler ve bildirimlerin de, ücretlilere yapılacak vergi indirimini kullanan Vergi İndirimine Ait Bildirim hariç, Yeni Türk Lirasına dönüştürülmesi ve Yeni Türk Lirası üzerinden düzenlenmesi ve hesaplara kaydedilmesi gerekmektedir.
- Vergi Usul Kanunundaki sürelerle ilişkin hükümlere uyulması ve 2004 yılı hesaplarının kapatılmaması şartıyla, 2004 yılına ilişkin olmasına rağmen 01/01/2005 tarihinden sonra fatura alan mükellefler YTL birimi üzerinden düzenlenmiş faturayı TL birimine dönüştürecek ve hesaplara kaydedecektir. Mükellefler, YTL üzerinden düzenlenmiş faturadaki tutarları TL birimine dönüştürürken yukarıda belirtilen dönüşüm işleminin tersini yapacak, YTL üzerinden düzenlenmiş tutarları 1 milyon lira ile çarparak TL haline dönüştürecek ve hesaplarına intikal ettirecektir.
- Yine aynı şekilde, 01/01/2005 tarihinden önce satılan ve faturası TL üzerinden düzenlenmiş malların bu tarihten sonra iade edilmesi halinde, faturadaki tutarlar YTL'na dönüştürülerek hesaplara alınacak ve düzenlenecek iade faturaları YTL para birimi üzerinden düzenlenerek muhasebe kaydı yapılacaktır.

- Hesaplarda iz bedeli ile takip edilen kayıtlarda en küçük para birimi olan 1 YKr kullanılacaktır 01/01/2005 tarihinden önceki kayıtlarda ekonomik ömrü dolan amortisman tabii ikisadi kıymetlerin 1 TL olan iz bedelleri de 1 YKr'a dönüştürülecek ve hesaplara 0.01 YTL olarak kaydedilecektir.
- Bilanço ve Gelir Tablolarının karşılaştırmalı olarak (önceki dönem-cari dönem) düzenlenmesindeki amaç söz konusu tabloların kıyaslanarak analizinin yapılması olduğundan önceki döneme ait olan tablolarda kullanılan para birimi ile cari döneme ait para biriminin aynı olması gerekmektedir Bu nedenle, 2004 mali yılı işlemlerine ilişkin olarak düzenlenen ancak, 01/01/2005 tarihinden sonra verilmesi gereken Gelir ve Kurumlar Vergisi Beyannameleri ekinde yer alan karşılaştırmalı Bilanço ve Gelir Tablolarında kullanılacak para birimi YTL olacaktır.
- İşletmeler, dönüşüm sonrası itibari kıymeti toplamı 1YKr altında olan hisse senedi ve menkul kıymetlerini 1YKr olarak izleyebileceklerdir. Bu durumun varlığı halinde bilanço dipnotlarında gerekli açıklama yapılacaktır

e) Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülüklerin Hesaplanması

- 01/01/2005 tarihinden itibaren ödeme aşaması ve işlem sonuçlarında kullanılacak en küçük para birimi 1 Yeni Kuruş olacağı için hesaplanan vergiler de en az 1 YKr olacaktır.
- Hesaplanan verginin yarım YKr altında olması halinde bu vergi dikkate ve hesaplara alınmayacaktır. Ancak, hesaplanan vergi yarımYKr ve üzerinde ise 1 YKr'a tamamlanacaktır.

Örnek:

01/01/2005 tarihinden sonra bir banka şubesi tarafından 2 ABD doları satıldığı ve doların YTL karşılığının da 1.5YTL olduğunu varsayalım. Kambiyo muamelelerinde satış tutarı üzerinden hesaplanacak Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) 0.3 YKr (3 YTL X 0.001 = 0.003 YTL) olacaktır. Bu durumda, hesaplanan vergi yarım YKr'un altında olduğu için dikkate alınmayacaktır. Satış tutarının 5YTL olması halinde ise hesaplanan vergi yarım YKr olacaktır (5 YTL X 0.001= 0.005 YTL) ve yarım YKr'lar 1 YKr'a tamamlanacağı için hesaplanan vergi 1 YKr olacaktır.

f) Özel Hesap Dönemi Tayin Edilenler

- Maliye Bakanlığınca kendilerine özel hesap dönemi tayin edilen mükellefler de 01/01/2005 tarihinde normal vergilendirme dönemine sahip diğer mükellefler gibi işlem yapacaklardır
- Ancak, bu mükellefler 31/12/2004 tarihi itibarıyla geçici mizan çıkartacaklar, mizanda yer alan hesapları diğer mükelleflerin tabi oldukları esas ve usuller çerçevesinde YTL para birimine dönüştürecekler ve bu tutarları 01/01/2005 tarihli açılış maddesi olarak muhasebeleştirileceklerdir.
- Diğer mükellefler için tespit edilmiş muhasebe kayıt, saklama, belge ve bildirim düzeni bu mükellefler için de geçerlidir.

g) İşletme Hesabı Esasında Defter Tutanlar

- Bilanço esasları dışında işletme hesabı esasına göre defter tutan diğer mükellefler de 01/01/2005 tarihinden itibaren YTL para birimine göre defter tutacaklardır.

- Bu mükellefler 2005 yılına devreden dönem sonu mal tutarları toplamı ve amortismanına tabi iktisadi kıymetler gibi kayıtlarını YTL'na dönüştürerek kaydedeceklerdir. Bu mükellefler de durumlarına uyan hususlarda yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda işlem yapacaklardır.

h) 2004 Yılına Ait Olmakla Birlikte 01.01.2005 Tarihinden Sonra Verilecek Olan Beyanname ve Belge ile Bildirim Düzeni

2004 yılı vergilendirme dönemine ilişkin olmakla birlikte, 01/01/2005 tarihinden sonra verilecek KDV, Muhtasar, Geçici Vergi ve Kurumlar Vergisi gibi beyannameler ile belgelerin düzenlenmesinde YTL para birimi esas alınacak ve söz konusu beyannameler ve belgeler YTL üzerinden düzenlenecektir.

Beyannamelerin düzenlenmesi sırasında ilgili dönem hesaplarındaki toplam TL tutarların YTL'na dönüştürülerek kullanılması veya daha önceden muavin hesaplardaki TL tutarların YTL'na dönüştürülerek toplam tutarın bulunması halinde bu toplam YTL tutarlarının kullanılması da mümkündür.

2004 yılı harcamalarından kaynaklanan ücretlilerde vergi indirimini uygulamasında, vergi indirimine esas alınacak belgeler 2004 yılında yapılan harcamalara ait olduğundan belgelerdeki para birimi TL olacaktır. 2004 yılında yapılan harcamalar karşılığında alınan belgelerdeki tutarlar ile azami indirim tutarının belirleneceği 2004 yılı vergi matrahı TL üzerinden belirtildiğinden, 20/01/2005 tarihine kadar verilecek Vergi İndirimine Ait Bildirimler TL üzerinden doldurulacaktır. Ancak, 01/01/2005 tarihinden itibaren ücretlerin YTL olarak ifade edilmesi ve mahsubunun aynı para birimiyle ifade edilen değerler oranında yapılabilecek olması nedeniyle, TL olarak hesaplanan vergi indirim tutarı bildirim alan kurum tarafından

YTL'na çevrilerek Muhtasar Beyannamede mahsup konusu yapılacaktır.

j) 01.01.2005 Tarihinden Sonraki Dönemlerle İlgili Olarak Düzenlenecek Beyanname ve Belgeler ile Bildirim Düzeni

5083 Sayılı Kanununun Geçici 1'inci maddesinin birinci fıkrası hükmü gereği halen tedavülde bulunan Türk Lirası banknotlar ile madeni paralar 01/01/2005-31/12/2005 tarihleri arasında yeni çıkarılacak Yeni Türk Lirası banknotlarla ve madeni paralarla birlikte tedavül edecektir.

Belirtilen dönemde TL ile YTL para birimlerinin birlikte tedavülü fatura ve diğer belgelerde yeralacak miktarların YTL olarak düzenlenmesini etkilemeyecektir. Bu nedenle tüm mal ve hizmetler için düzenlenen fatura ve diğer belgeler YTL üzerinden düzenlenecek ve aynı şekilde muhasebe kayıtları da YTL para birimi üzerinden yapılacaktır.

Ancak, işletmelerin 2004 ve öncesi yıllara ilişkin olarak müşterilerine verdikleri dekont, hesap özeti gibi belgeler TL üzerinden düzenlenebilecektir.

Mal ve hizmet teslimlerine ilişkin olarak düzenlenecek fatura veya fatura yerine geçen belgelerde farklı ve aynı orana tabi birden fazla mal ve hizmet bedeli gösterildiğinde Katma Değer Vergisi; her bir farklı oran için ayrı ayrı olmak ve aynı orana tabi mal ve hizmetlerin matrah toplamları dikkate alınarak hesaplanacaktır.

Örnek :

Mal Cinsi		Tutar	KDV %	KDV Tutarı
A Malı		123,45	8%	9,88
B Malı		100,45	8%	8,04
C Malı		231,14	18%	41,61
D Malı		117,10	18%	21,08
Toplam Mal Bedeli		572,14		
	Matrahı	KDV Tutarı		
% 8 KDV	223,90	17,91		
% 18 KDV	348,24	62,68		
Toplam KDV		80,59		

Özel Tüketim Vergisi kapsamına giren mallar için düzenlenen fatura veya fatura yerine geçen belgelerde **KDV uygulamasından farklı olarak** her bir mal için ayrı ayrı ÖTV hesaplanması gerekmektedir.

01/01/2005 tarihinden sonra bazı mal ve hizmetlerin birim fiyatları 1 YKr'un altında olabilecektir. 1 YKr'un altındaki mal ve hizmetlerin birim tutarları maliyet muhasebesi hesaplarında noktadan sonra ihtiyaç duyulan basamak kadar olabilecek şekilde kaydedilecektir. Örneğin, 01/01/2005 tarihinden önceki birim fiyatı veya tarifesi 121

TL olan bir mal 01/01/2005 tarihinden itibaren 0.0121 Ykr veya 0.000121 YTL olarak maliyet hesaplarına kaydedilecektir. Ancak, bu tür mal ve hizmetlerin en küçük fatura değeri 1 Yeni Kuruş olacak ve 1 Yeni Kuruş olarak gelir ve gider hesaplarına alınabilecektir. Alt toplam, vergi matrahı ve fatura toplamında Kanunda belirtilen tamamlama ve 1 YKr esaslarına uyulması şartıyla mal veya hizmetlerin 1 YKr altındaki birim fiyatlarının fatura detaylarında veya diğer belgelerde gösterilmesi mümkündür.

Mükellefler 1 YKr'un altındaki birim fiyatlarını veya tarifelerini internet, basın ve diğer kanallarla tüketicilere duyurulabilecektir. İşletmelerin ticari mallar veya mamuller hesaplarında bulunan ve toplam tutarı 1 YKr'un altında olan mallar da 1 YKr olarak hesaplara alınacaktır. Değeri 1 YKr'un altında birden fazla mala sahip olunması halinde bu malların tümünün tek bir hesapta toplanarak kayıt yapılması mümkün olup buna ilişkin olarak bilanço dipnotlarında gerekli açıklama yapılacaktır.

V- SOSYAL SİGORTALAR KURUMU TARAFINDAN YAPILAN DÜZENLEMELER

01 Temmuz 2004 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, İş-Kur Genel Müdürlüğü, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü ile T.C Merkez Bankası yetkilileri arasında yapılan toplantı sonucu YTL ile ilgili olarak aşağıdaki kararlar alınmıştır:

1. Sosyal Sigortalar Kurumu'na 2005 Yılı Ocak Ayı sonunda verilecek olan, 2004 Yılı Aralık Ayına ilişkin Aylık Prim ve Hizmet Belgesi hazırlanırken YTL temel alınacaktır.

2. Emekli Sandığı'na tabi kamu personelinin 15 Aralık 2004 - 14 Ocak 2005 ücretleri, peşin ödemenin söz konusu olması nedeniyle ve içinde bulunulan yıl itibarıyla TL olarak hesaplanacak ve uygulanacaktır. Her türlü muhasebe hesabında olduğu gibi ücretlere ilişkin emanet hesabı da 2004 yılı bitiminde TL üzerinden kapatılacak ve 2005 yılı ile birlikte dönüşüm yapılmak suretiyle YTL üzerinden tekrar açılacaktır. 2005 yılı içerisindeki her türlü ücret ödemesi YTL ile yapılacaktır.

3. Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına 2005 yılı içerisinde verilen vizite kağıdı ve sağlık belgesi gibi çeşitli belgelerde 2004 yılına ait tutarların yer alması halinde belge üzerindeki 2004 yılına ait tutarlar mevzuata uygun şekilde YTL'ye dönüştürülecek ödemeler YTL üzerinden yapılacaktır.

4. 2005 yılı başından itibaren çalışanların ücret bordroları YTL üzerinden hazırlanacak ve YTL olarak gösterilecektir. Yine, Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına verilen aylık prim, hizmet belgesindeki tahakkuk eden prim tutarı, bildirimler gibi belgelerde tutarlar YTL üzerinden hesaplanacaktır.

5. Bir sonraki toplantı daha geniş katılımlı olarak düzenlenecek olup toplantı organizasyonu elektronik yolla yapılacaktır.

VI- SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI TARAFINDAN YAPILAN DÜZENLEMELER

1. TÜRK TİCARET KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

5083 sayılı Kanununun 3'üncü maddesine göre Kanunlarda ve diğer mevzuatta Türk Lirasına veya liraya yapılan atıflar 2'nci maddede belirtilen değişim oranında (bir milyon TL eşittir Bir YTL olmak üzere) Yeni Türk Lirasına yapılmış sayılmaktadır Bu Hüküm gereğince anonim ve limited şirketlerin asgari esas sermayeleri ile paylarının asgari değerleri de sıfır atılma işlemine tabi olacaktır

Anonim ve Limited şirketlerin asgari esas sermayeleri ile limited şirketlerin asgari sermaye payları rakamlarından altı sıfır atılması da her hangi bir sorun bulunmamakla birlikte, anonim şirket hisse senetlerinin asgari itibari değerinin Yeni Türk Lirasına dönüştürülmesinde ve ortaklık haklarının kullanılmasında ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi ve bu değerlerin yeni para birimine uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Şöyle ki Türk Ticaret Kanununu 399 uncu maddesinde “anonim şirket hisse senetlerinin itibari kıymeti en az beş yüz liradır. Bu kıymet ancak yüzer lira olarak yükseltilebilir.” denilmektedir.

Buna göre 500 TL itibari değerli bir hisse senedinden altı sıfır atıldığı takdirde bu hisse senedinin Yeni Türk Lirası cinsinden asgari itibari değeri 0.05 Yeni Kuruş olacaktır.

Bu durumda anonim şirket hisse senetlerinin itibari değeri, 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren en düşük para birimi olan bir Yeni Kuruşun altında kalacağından, bu hisse senetlerinin asgari itibari kıymetinin, öngörülen intibak süresi içinde mevcut ortaklık haklarını kö-

ruyacak bir Yeni Kuruşa yükseltilmesine olanak tanınması bakımından aşağıda tam metni verilen Kanun Tasarısı hazırlanmıştır

MADDE 1- 29/06/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 399 uncu maddesinin birinci ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Hisse senetlerinin itibari kıymeti en az bir Yeni Kuruştur. Bu kıymet ancak en az birer Yeni Kuruş olarak yükseltilebilir. Bu fıkrada belirtilen miktar Bakanlar Kurulunca yüz katına kadar artırılabilir”

“Şirketin müşkülleşmiş olan mali vaziyetinin ıslahı için hisse senetlerinin itibari kıymeti en az bir Yeni Kuruşa kadar indirilebilir.”

MADDE 2- 6762 sayılı Kanununun 524 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mukavelede aksine hüküm olmadıkça, her bölümü yirmibeş Yeni Türk Lirasından aşağı olmamak şartıyla bir payın bölünmesi ve bölünmüş payların devri caizdir.”

MADDE 3- 6762 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 1.- Hisse senetlerinin itibari kıymeti bir Yeni Kuruş ve katları şeklinde olmayan anonim şirketler 31/12/2009 tarihine kadar, 399 uncu maddesine intibak edecektir. Bakanlar Kurulu Kararı ile 31/12/2009 tarihinde sona erecek intibak süresi beş yıla kadar uzatılabilir İntibak süresince anonim şirket hissedarlarının itibari değeri ne olursa olsun sahip olduğu paylardan doğan hakları saklıdır Şirket yönetim kurulu payların 399 uncu maddeye intibak ettirilmesini sağlayacak yöntemleri uygulamakla yükümlüdür.”

Birinci fıkrada belirtilen sürenin sonunda bir Yeni Kuruşa tamamlanmamış paylar için kesir makbuzu düzenlenir.

Bu madde kapsamında intibak amaçlı olarak yapılacak sermaye arttırımı ve esas mukavele değişikliklerinde, şirket esas mukavelesinde aksine hüküm bulunsa dahi 372 nci maddede yer alan nisaplar uygulanır ve imtiyazlı paylar genel kurulu yapılması şartları aranmaz.

Bu madde kapsamında intibak amaçlı olarak 400 üncü maddesi çerçevesinde yapılacak işlemlerde her pay sahibinin muvafakati aranmaz.

5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun gereğince münhasıran intibak amaçlı yapılacak anasözleşme değişikliklerinin tescili, her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır

MADDE 4- - Bu Kanun 01/01/2005 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.”

2. ÇİFTETİKET UYGULAMASI

1 Ocak - 31 Aralık 2005 tarihleri arasında, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 12'nci maddesi çerçevesinde düzenlenecek etiket ve tarife listelerinde, bütün mal ve hizmet bedelleri TL ve YTL üzerinden ayrı ayrı gösterilecektir

Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenler hakkında, aynı Kanun'un 25'inci maddesinin 2'nci fıkrasında öngörülen ceza uygulanacaktır

5083 sayılı Kanununun Geçici 3'üncü maddesi uyarınca, Yeni Türk Lirasının tedavüle çıkacağı 01.01.2005 tarihinden başlayarak, Türk Lirası ve Yeni Türk Lirası banknot ve madeni paraların birlikte tedavül süresi sonu 31.12.2005 tarihine kadar bütün mal ve hizmet

bedellerinin 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 12'nci maddesi doğrultusunda etiket ve listelerde Türk Lirası ve Yeni Türk Lirası üzerinden ayrı ayrı gösterilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Bu zorunluluğa uymayanlar hakkında da aynı Kanunun 25'inci maddesinin ikinci fıkrasındaki cezanın uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 12'nci maddesi aşağıdaki gibidir;

“MADDE 12 - FİYAT ETİKETİ

(Değişik : 14/03/2003 - 4822/19 md.)

Perakende satışa arz edilen malların veya ambalajlarının yahut kaplarının üzerine kolaylıkla görülebilir, okunabilir şekilde o mal - la ilgili tüm vergiler dahil fiyat, üretim yeri ve ayırıcı özelliklerini içeren etiket konulması, etiket konulması mümkün olmayan haller - de aynı bilgileri kapsayan listelerin görülebilecek şekilde uygun yerlere asılması zorunludur.

Hizmetlerin tarife ve fiyatlarını gösteren listeler de birinci fıkraya göre düzenlenerek asılır.

Etiket, fiyat ve tarife listelerinde belirtilen fiyat ile kasa fiyatı arasında fark olması durumunda tüketici lehine olan fiyat üzerinden satış yapılır.

Fiyatı; Bakanlar Kurulu, kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları tarafından belirlenen mal veya hizmetlerin, belirlenen bu fiyatın üzerinde bir fiyatla satışa sunulması yasaktır.

Bakanlık, etiket ve tarife listelerinin şekli, içeriğini, usul ve esas - larını bir yönetmelikle düzenler. Bakanlık ve belediyeler, bu madde hükümlerinin uygulanması ve izlenmesine ilişkin işleri yürütmekle ayrı ayrı görevlidirler.”

4077 Sayılı Kanununun 25'inci maddesine göre, 12. maddede yer alan düzenlemeye uyulmaması halinde **etiket başına 128.500.000.-TL** para cezası kesilecektir

ÖRNEK ETİKETLER:

<u>ÜRÜNÜN CİNSİ :</u>	NORMALEKMEK (300 Gr.)
<u>BİRİM FİYATI:</u>	1.33 YTL/Kg
	1,333,000 TL./Kg
SATIŞ FİYATI:	40 YKr
	400,000 TL.
YERLİ ÜRÜN	KDV FİYATA DAHİLDİR.

ÜRÜNÜN CİNSİ : MAKARNA (500 Gr.)

BİRİM FİYATI: 91 YKr/Kg

910,000 TL./Kg

SATIŞ FİYATI:

46 YKr
455,200 TL.

KDV FİYATA DAHİLDİR.

YERLİ ÜRÜN

ÜRÜNÜN CİNSİ : TELEVİZYON

SATIŞ FİYATI:

159,90 YTL.
159,900,000 TL.

KDV FİYATA DAHİLDİR.

YERLİ ÜRÜN

ÜRÜNÜN CİNSİ : OTOMOBİL

SATIŞ FİYATI:

24,600 YTL.

159,900,000 TL.

KDV FİYATA DAHİLDİR.

YERLİ ÜRÜN

ÜRÜNÜN CİNSİ : CEP TELEFONU

SATIŞ FİYATI:

172,55 YTL.

172,551,000 TL.

KDV FİYATA DAHİLDİR.

İTHAL ÜRÜN

VII- SORULARLA YENİ TÜRK LİRASI⁷

A- TEMEL BİLGİLER (Yeni Para Biriminin İsmi, Operasyonun Nedenleri ve Faydaları)

1) Devletimizin yeni para biriminin ismi nedir?

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren yeni para birimimizin ismi “Yeni Türk Lirası”dır (YTL).

Yeni Türk Lirası'nın alt birimi ise “Yeni Kuruş”tur (YKr).

Bir Yeni Türk Lirası yüz Yeni Kuruşa eşittir. (1YTL= 100YKr)

2) Yeni para birimimizin ismi neden “Yeni Türk Lirası” olarak belirlenmiştir?

Yeni para birimimizin ismi belirlenirken; geleneksel olarak kullanılan, Cumhuriyet döneminin yegane para birimi olan ve uluslararası piyasalarda da ülkemiz ile özdeşleşmiş olan “Lira” ibaresi aynen muhafaza edilmiştir.

Parasından sıfır atan diğer ülke uygulamalarında da genellikle ulusal para birimlerinin başına “Yeni” ibaresinin getirildiği görülmektedir.

Diğer taraftan, hiper-enflasyon nedeniyle parasından birçok kere sıfır atmak zorunda kalan ülkelerde ise, yeni para birimlerine geçilirken para birimleri arasında karışıklığa neden olmamak için farklı isimlerin kullanıldığı da bilinmektedir.

⁷ Bu bölümün hazırlanmasında www.tcmb.gov.tr/ytlkampanya/sss.php ile www.ytl.gen.tr internet adreslerinden yararlanılmıştır.

Ancak, ülkemizde ekonomik istikrarın devamlılığı ile birlikte uzun dönemde paramızdan tekrar sıfır atılması gerekmeyeceğinden, para birimimizin başına “Yeni” ibaresinin konulması mümkün olup, farklı bir ismin kullanılmasına ihtiyaç duyulmamıştır

3) Paramızdan neden sıfır atılıyor?

Bilindiği gibi, ülkemizde 1970'lerde başlayan yüksek enflasyon, bazı ekonomik değerlerin milyarlarla, trilyonlarla ve hatta katrilyonlarla ifade edilmesine neden olmuştur.

Bu süreçte ekonominin nakit ihtiyacı ise 1981 yılından bu yana ortalama her 2 yılda bir defa tedavüle çıkarılan üst değerde yeni banknotlarla karşılanmıştır

Bugün, dünyadaki en büyük kupürlü banknot (20.000.000) sadece ülkemizde kullanılmaktadır

Bu durum paramızın itibarını da olumsuz yönde etkilemektedir

Diğer taraftan, bol sıfırlı rakamlar başta kasa işlemlerinde olmak üzere, muhasebe ve istatistik kayıtlarında, bilgi işlem programlarında ve ödeme sistemlerinde, fiyat etiketlemelerinden, benzin pompaları ve taksimetrelere kadar günlük hayatın birçok alanında da sorunlar yaratmaktadır.

Bu nedenle, paramızdan 6 sıfır atılması hem psikolojik hem teknik bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır

TABLO I

Dünya Genelinde Tedavülde Bulunan En Büyük Banknot Kupürle-
ri (*)

Ülke	Kupür	USD Karşılığı
Endonezya	100.000	12,0
Kamboçya	100.000	25,1
Lübnan	100.000	66,0
Mozambik	100.000	4,2
Paraguay	100.000	16,1
Romanya	1.000.000	31,0
Türkiye	20.000.000	15,0
Vietnam	500.000	6,4

Kaynak: MRI Bankers'Guide to Foreign Currency

(*) 13.01.2004 tarihi itibarıyla

4) Paramızdan neden 3 sıfır değil de 6 sıfır atılıyor?

Paramızdan 3 sıfır atılması bol sıfırların yarattığı teknik sorunların aşılması bakımından yeterli değildir

6 sıfır atılması, gelişmiş ülkelerdeki kupür değerleri ile paralellik sağlayacaktır.

5) Paramızdan sıfır atılmasının faydaları nelerdir?

Paramızdan sıfırların atılması ile birlikte;

- Bol sıfırlı rakamların yarattığı teknik ve operasyonel sorunlar aşılanacak,
- Enflasyonun kalıcı bir biçimde tek haneli rakamlara düşürülmesindeki kararlılık daha iyi anlaşılacak,
- YTL olarak üst değerli 2 büyük kupür daha çıkarılacak; bu sayede istikrar ortamında uzun süre kupür kompozisyonunda değişiklik yapılmasına gerek kalmayacak,
- Enflasyonun tek haneli rakamlara düşürülmesiyle birlikte paramızın itibarı yükselecek,
- Madeni para kullanım alışkanlığı artacak, Kuruş'la işlem yapma dönemine geri dönülecek,
- TCMB ve bankacılık sektörünün nakit işlem yoğunluğu ve maliyetleri azalacak,
- Kayıt ve işlemlerde sadelik, parasal tutarların ifadesinde pratik yararlar sağlanacaktır

Diğer ülke uygulamaları

6) Parasından sıfır atan başka ülkeler var mı? Onların uygulamaları nasıl sonuçlanmıştır?

Bugüne kadar dünya genelinde toplam 49 ülkede paradan sıfır atma operasyonu gerçekleştirilmiştir. Diğer ülkelerdeki uygulamalarda bu operasyonun genellikle bir ekonomik istikrar programı ile gündeme geldiği ve farklı enflasyon oranlarında sıfır atıldığı gözlenmektedir.

İstikrar programı başarı ile sonuçlanan ülkelerden İsrail'de, programa başladıktan kısa bir süre sonra para reformu gerçekleştirilmiştir. Polonya, Bolivya ve Bulgaristan'da ise istikrar programının enflasyon üzerindeki olumlu etkileri ortaya çıktıktan sonra para reformu gerçekleştirilmiştir. Bugün daha ziyade tercih edilen yöntem budur.

Programların başarısızlığa uğradığı durumlarda ise (Arjantin ve Brezilya örneği) bir süre sonra paradan yeniden sıfır atılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

- Değişim oranı, 1 Yeni Kuruş'un altındaki işlemler

7) YTL ve TL arasındaki değişim oranı nedir?

Türk Lirası değerler Yeni Türk Lirası'na dönüştürülürken, 1 milyon Türk Lirası (1.000.000 TL) eşittir 1 Yeni Türk Lirası (1 YTL) olacaktır.

$$1.000.000 \text{ TL} = 1 \text{ YTL} \text{ ve } 1 \text{ YTL} = 100 \text{ YKr}$$

Diğer bir ifadeyle, paramızdan 6 sıfır atılacaktır. Yani, 20.000.000 Türk Lirası ile "20 Yeni Türk Lirası" aynı satın alma gücüne sahip olacaktır.

TABLO II

YTL ve TL Arasındaki Değişim Oranı - Örnek Tablo

TL Cinsinden	YTL Cinsinden	Okunuşu
994.000 TL	0,99 YTL	99 YKr
995.000 TL	1 YTL	1 YTL
1.004.999 TL	1 YTL	1 YTL
1.005.000 TL	1,01 YTL	1 YTL ve 1 YKr
1.095.000 TL	1,10 YTL	1 YTL ve 10 YKr
1.501.000 TL	1,50 YTL	1 YTL ve 50 YKr
1.505.000 TL	1,51 YTL	1 YTL ve 51 YKr
30.524.999 TL	30,52 YTL	30 YTL ve 52 YKr
30.525.000 TL	30,53 YTL	30 YTL ve 53 YKr
30.534.999 TL	30,53 YTL	30 YTL ve 53 YKr
30.535.000 TL	30,54 YTL	30 YTL ve 54 YKr

Not: YTL=Yeni Türk Lirası, YKr=Yeni Kuruş

8) En küçük madeni para 1 Yeni Kuruş'tur. Buna göre, 1 Yeni Kuruş'un altındaki küsuratlı işlemler nasıl sonuçlandırılacaktır?

Mal ve hizmetlerin birim fiyatları 1 Yeni Kuruş'un altında belirlenebilecektir.

Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerde, ödeme aşamasında ve işlem sonuçlarında yarım Yeni Kuruş ve üzerindeki değerler 1 Yeni Kuruş'a tamamlanacak, yarım Yeni Kuruş'un altındaki değerler ise dikkate alınmayacaktır.

Örneğin, içerisinde 100 adet ataç bulunan ve kutusu 250.000 Türk Lirası'na satılan ataçların birim fiyatı 2.500 Türk Lirası'dır. Yeni Türk Lirası'na geçildikten sonra 250.000 Türk Lirası olan kutu fiyatı 25 Yeni Kuruş, 2.500 Türk Lirası olan birim fiyat ise 0,25 Yeni Kuruş (0,0025 Yeni Türk Lirası) olacaktır.

Ayrıca, birim fiyatı 2.084.000 Türk Lirası olan bir ürünün fiyatının YTL'ye geçildikten sonra 2,084 YTL olarak belirlenmesi mümkündür. Diğer bir ifadeyle, YTL cinsinden belirlenen fiyatların (döviz kurlarında olduğu gibi) 1 Yeni Kuruş'un katları şeklinde belirlenmesi zorunlu değildir. Yukarıda belirtilen tamamlama işlemi, ödeme aşaması ve işlem sonuçları için geçerlidir.

- YTL banknot ve madeni para kupürleri

9) YTL banknot ve madeni paralar hangi kupürlerden oluşacaktır?

YTL banknotlar: 1, 5, 10, 20, 50 ve 100 YTL,

Madeni paralar: 1, 5, 10, 25, 50 Yeni Kuruş ve 1 Yeni Lira'dan oluşacaktır.

Türkiye dışında diğer birçok ülkede bazı kupürler, hem banknot hem de madeni para olarak tedavül etmektedir (Tablo III). Ülkemizde de 1 YTL aynı şekilde hem banknot hem de madeni para olarak tedavül edecektir.

TABLO III**Bazı Ülkelerde Hem Banknot Hem Madeni Para Olarak Tedavülde Olan Kupürler**

Ülke	Kupür
ABD	1 Amerikan Doları
Bulgaristan	1 Lev
Çek Cumhuriyeti	20, 50 Korun Cesckh
Hindistan	5 Rupee
Hong Kong	10 Dolar
İsrail	1, 5, 10 Yeni Şekel
Meksika	10, 20, 50 Nuevos Pesos
Rusya	5 Ruble
Singapur	1 Dolar
Türkiye	250,000 Türk Lirası
Ukrayna	1 Hryvnia

Kaynak: MRI Bankers'Guide To Foreign Currency

Ülkelerin Merkez Bankalarının İnternet Siteleri

() 06.01.2004 tarihi itibarıyla*

- Operasyonun zamanlaması ve aşamaları

10) Uygulamanın neden 2005 yılında yapılmasına karar verilmiştir?

Ülkemizde, uygulanmakta olan istikrar programının enflasyon üzerindeki olumlu etkilerinin somut bir şekilde ortaya çıkması ve gerçekleşmesi beklenen tek haneli enflasyona geçiş sürecinde beklentilerin yönlendirilmesi bakımından en uygun tarihin 2005 yılının başı olduğuna karar verilmiştir.

Ayrıca, defter tutma zorunluluğu olan gerçek ve tüzel kişilere dönem ortasında ara hesap vaziyeti çıkarma ve ikili kayıt tutma yükü getirmemek için paradan sıfır atma uygulamasına geçişte mali yıl başı tercih edilmiştir.

11) Yeni Türk Lirası banknot ve madeni paralar ilk defa ne zaman tedavüle çıkarılacaktır?

Yeni Türk Lirası banknot ve madeni paralar ilk defa 1 Ocak 2005 tarihinde tedavüle çıkarılacaktır.

12) Halen kullandığımız TL banknot ve madeni paralar ne zamana kadar geçerlidir ve YTL'ye nasıl dönüştürülecektir?

Halen kullandığımız Türk Lirası banknot ve madeni paralar 2005 yılının sonuna kadar geçerlidir. 2005 yılında -1 yıl boyunca- hem Türk Lirası hem de Yeni Türk Lirası banknot ve madeni paralar birlikte tedavül edecek, Türk Lirası banknot ve madeni paralar 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren tedavülden kaldırılacaktır.

Türk Lirası banknotlar 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren 10 yıl boyunca (zaman aşımı süresince) Merkez Bankası, Merkez Bankası Şubesi bulunmayan yerlerde T.C. Ziraat Bankası tarafından değiştir-

rilecektir. Türk Lirası madeni paraların zamanaşımına ilişkin açıklamalar ise T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nca yapılacaktır

13) TL ve YTL neden 1 yıl boyunca birlikte tedavül edecektir?

Vatandaşlarımızın halen kullanılan banknot ve madeni paraları 2005 yılında diledikleri zaman ve rahatlıkla yeni paralara dönüştürebilmesi için 1 yıllık birlikte tedavül süresi öngörülmüştür. Dolayısıyla, bu değişim için acele edilmesine gerek yoktur. Para değişimi, işlemlerin doğal akışı içinde gerçekleşecektir.

14) Yeni para birimine geçiş operasyonu hangi aşamalardan oluşmaktadır?

Diğer birçok ülke uygulamasında olduğu gibi operasyon 2 aşamadan oluşmaktadır:

Birinci aşamada, TL ve YTL banknot ve madeni paralar 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren 1 yıl süreyle birlikte tedavül edecektir.

Operasyonun 2006 yılından sonraki bir tarihte yapılacak olan ikinci aşamasında ise Bakanlar Kurulu Kararı ile "Türk Lirası" ibaresinin başına konulan "Yeni" ibaresi kaldırılarak tekrar TL'ye dönülecektir.

EKONOMİK ETKİLERİ

15) Paramızdan sıfır atılması yuvarlamalar yüzünden enflasyon artışına neden olacak mıdır?

Bilindiği gibi, fiyat yuvarlamaları konusu benzer bir operasyon yaşanan Euro bölgesinde en çok tartışılan konulardan biri olmuştur.

Ülkemizdeki operasyon Euro'ya geçişteki küsuratlı dönüşüm kurlarından farklı olarak sadece sıfır atmaya dayalı bir operasyondur

Dolayısıyla, fiyat yuvarlamalarının Euro bölgesine kıyasla daha az hissedileceği düşünülmektedir. Kaldı ki, resmi açıklamalara göre Euro bölgesinde 2002 yılının ilk 6 ayında gerçekleşen yuvarlama etkisi genel tüketici fiyat endeksinde binde 2 düzeyini geçmemiştir.

Diğer taraftan, yüksek enflasyon ve madeni para kullanma alışkanlığının yitirilmesi nedenleri ile ülkemizde zaten var olan yuvarlama etkisinin süreklilik arz etmeyeceği beklenmektedir. Ayrıca, etiket ve tarife listelerinin 1 Ocak - 31 Aralık 2005 tarihleri arasında, TL ve YTL üzerinden ayrı ayrı gösterilecek olmasının, yuvarlama kaynaklı fiyat artışlarını sınırlayacağı düşünülmektedir

Kısaca, düşük düzeyde gerçekleşse dahi fiyat yuvarlamaları süreklilik arz etmeyecek; uygulamanın enflasyonist etkisinden ziyade, enflasyonun tek haneli rakamlara indirilmesindeki kararlılık ön plana çıkacaktır

16) Paramızdan sıfır atılması döviz kurlarını veya faiz oranlarını etkileyecek midir?

Paramızdan sıfır atılması; asıl olarak ekonominin temellerine ve istikrar programındaki gelişmelere, bütçe disiplinine, yapısal reform süreci ve enflasyondaki gelişmelere bağlı olarak bekleyişlere göre

şekillenen faiz oranlarını etkilemeyecektir. Döviz kurlarına ilişkin olarak ise, paramızdan sıfır atılmasının parasal değerlerin yazılması ve ifade edilmesinin yaratacağı psikolojik etki dışında bir etkisi bulunmamaktadır. Zira, özellikle belirtmek gerekirse döviz kurları; yukarıda açıklanan unsurların yanı sıra piyasada işlem yapan tarafların davranışları ve beklentileri (özellikle ödemeler dengesi beklentileri) ile dış gelişmeler gibi unsurlara bağlı olarak değişim gösterebilmektedir.

17) Yeni Türk Lirası'na geçilmesi ile birlikte Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası gösterge niteliğindeki döviz ve efektif kurlarını nasıl ilan edecektir?

6 sıfır atılması ile birlikte Türk Lirası'nın çeşitli para birimleri karşısındaki nominal değeri kendiliğinden değişecektir. Buna göre, örnek olarak 1 ABD Doları döviz satış kuru 1.432.925 TL'ye eşit iken 1,432.925 YTL'ye eşit hale gelecektir. Böyle bir durumda noktadan sonra kaç basamak kullanılacağı önem kazanmaktadır.

Bu durumda, Merkez Bankası'nca uluslararası uygulamalara benzer olarak, noktadan önce ve sonra kullanılan rakam sayısının 5'e eşit olduğu bir gösterge niteliğindeki kur listesi ilan edilecektir. Buna göre, örnek olarak 6 sıfır atılmadan önce 1.781.022 TL olarak ilan edilmiş bulunan 1 Euro döviz satış kuru, yukarıda sözü edilen uygulamaya geçilmesi ile birlikte 1,781 YTL olarak, 1 ABD Doları ise 1,432 YTL olarak ilan edilecektir.

Fakat bu uygulama, nominal değeri düşük bazı para birim değerlerinin önemli ölçüde etkilenmesine neden olabilecektir. Bu olumsuzluğu giderebilmek için, noktadan önce "0" (sıfır)'ın yer aldığı kurlar da, noktadan sonra 5 basamağa yer verilecektir. Örnek olarak, halen geçerli olan uygulamada 213.834 TL olarak ilan edilmiş bulu-

nan Norveç Kronu, yukarıda bahsi geçen uygulamaya göre 0,21383 YTL olacaktır.

Bununla birlikte, nominal değeri oldukça düşük olan Rumen Leyi ve İran Riyali için bu uygulama dahi yeterli değildir. Bu nedenle, sözü edilen iki para birimi ile birlikte Japon Yeni'ne ilişkin kur, 100 birim üzerinden ilan edilecektir. Örnek vermek gerekirse, 1 birimi 13.333 TL olarak ilan edilmiş bulunan Japon Yeni döviz satış kuru, yukarıda açıklanan uygulama ile 100 Japon Yeni 1,3333 YTL olarak ilan edilecektir.

TABLO IV.

YTL'ye Geçişle Birlikte Örnek Döviz Kurları

Döviz Cinsi	Döviz Alış	Döviz Satış	Efektif Alış	Efektif Satış
1 ABD Doları	1,4260	1,4329	1,4250	1,4351
1 Euro	1,7207	1,7277	1,7190	1,7295
1 Norveç Kronu	0,21239	0,21383	0,21224	0,21432
100 Japon Yeni	1,3245	1,3333	1,3196	1,3384

YTL'ye Geçişle Birlikte Çapraz Kurlar

1 ABD Doları	1,3591 Avustralya Doları
1 ABD Doları	107,47 Japon Yeni

18) YTL'ye geçiş sonrasında paramız deęerlenecek mi yoksa deęeri dūŐecek midir?

Paradan sıfır atılması, paramızın değerlenmesi veya değer yitirmesinde doğrudan etken değildir. Bu bir sadeleŐtirmedir, sadece psikolojik etkisi nedeniyle paraya itibar kazandıracaktır.

DÜZENLEMELER

- Mevcut hukuki muamelelerin durumu, YTL'ye dōnūŐtürülmesi

19) YTL'ye geçişle birlikte Türk Lirası'nı içeren mevzuat, idari, adli ve hukuki muameleler YTL'ye gōre nasıl sonuçlandırılacaktır?

Kanunlarda ve diğer mevzuatta, idari iŐlemlerde, yargı kararlarında, her tūrlū hukuki muamelelerde, kıymetli evrak ve hukuki sonuç doğuran diğer belgeler ile ödeme ve değişim araçlarında Türk Lirası'na veya Liraya yapılan atıflar belirtilen değişim oranında Yeni Türk Lirası'na yapılmıŐ sayılacaktır.

20) YTL'ye geçişle birlikte TL üzerinden dūzenlenmiŐ sōzleşmeler geçerlilięini koruyacak mıdır?

5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun'un 3. maddesi uyarınca, ilgili kanunlarda ve diğer mevzuatta, idari iŐlemlerde, yargı kararlarında, her tūrlū hukuki muamelelerde, kıymetli evrak ve hukuki sonuç doğuran diğer belgeler ile ödeme ve değişim araçlarında Türk Lirası'na veya Lira'ya yapılan atıflar, belirtilen değişim oranında Yeni Türk Lirası'na yapılmıŐ sayılacaktır.

21) TL üzerinden düzenlenen belgelerin geçiş döneminde YTL'ye dönüştürülmesi herhangi bir mali yükümlülüğe neden olacak mıdır?

Tarafların, Türk Lirası üzerinden yapılan her türlü hukuki muamele ile kıymetli evrak ve hukuki sonuç doğuran diğer işlem ve belgeleri, belirtilen değişim oranını dikkate alarak

31 Aralık 2005 tarihine kadar (bu tarih dahil) Yeni Türk Lirası'na göre değiştirmeleri halinde, bu muamele ve düzenlenecek belgeler her türlü vergi, resim, harç ve diğer yükümlülüklerden muaf olacaktır.

- Etiket ve tarifelerin durumu

22) 2005 yılı boyunca mal ve hizmet bedellerini gösteren fiyat etiketleri ve listeler nasıl düzenlenecektir?

1 Ocak - 31 Aralık 2005 tarihleri arasında, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 12'nci maddesi çerçevesinde düzenlenecek etiket ve tarife listelerinde, bütün mal ve hizmet bedelleri TL ve YTL üzerinden ayrı ayrı gösterilecektir

Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenler hakkında, aynı Kanun'un 25'inci maddesinin 2'nci fıkrasında öngörülen ceza uygulanacaktır

- YTL'nin uluslararası para kodu ile ilgili durum

23) YTL'nin uluslararası para kodu ne olacaktır?

Uluslararası para kodlarına ilişkin ISO-4217 standardı kapsamında YTL'nin uluslararası ödeme sistemlerinde kullanılacak para birimi kodu için Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı'nın sekreteryasını

yürüten İngiliz Standartları Enstitüsü'ne başvurulmuş ve para kodu "TRY" olarak belirlenmiştir.

24) YTL'nin uluslararası para kodu ISO'nun uluslararası para kodları listesinde ne zaman yayınlanacaktır?

BSI'den alınan bilgiye göre, YTL'nin tedavüle çıkış tarihi olan 1 Ocak 2005'e yakın bir tarihte yayınlanacaktır.

25) YTL ve TL'nin birlikte tedavül edeceği 2005 yılında ISO'nun uluslararası para kodları listesinde Türkiye'nin uluslararası para kodu olarak her iki para kodu da yer alacaktır mı?

ISO'nun uluslararası para kodları listesinde (çeşitli ülkeler için söz konusu olduğu gibi) her iki para kodu da 2005 yılı boyunca Türkiye'nin para kodu olarak yer alacaktır.

BANKACILIK

- Banka hesapları ve ekstrelerin durumu, ATM'lerden yapılacak ödemeler

26) Yeni Türk Lirası'na geçişle birlikte banka hesapları ne olacaktır?

1 Ocak 2005 tarihi itibarıyla, tüm TL hesapların YTL'ye dönüşümü gerektiğinden, banka hesapları da otomatik olarak Yeni Türk Lirası'na dönüştürülecektir.

27) Mevduat anapara ve faiz getirileri bu dönüşümden nasıl etkilenecektir?

1 Ocak 2005 tarihi itibariyle tüm vadeli ve vadesiz mevduat hesapları YTL'ye dönüştürülecektir. Bu tarihten itibaren tüm faiz tahakkukları YTL üzerinden yapılacaktır

28) 31 Aralık 2004 tarihinden önce bağlanan ve 1 Ocak 2005 tarihinden sonra vadesi gelen mevduat ve repo işlemlerinin vade sonundaki miktarları hangi para cinsine göre hesaplara geçecektir?

Kanun gereğince tüm kaydi tutarlar 1 Ocak 2005 tarihi itibariyle TL'den YTL'ye dönüştürülmüş olacaktır. 1 Ocak 2005 tarihinden sonra vadesi gelen hesapların faizleri de diğer tüm işlemlerde olduğu gibi YTL cinsinden tutar olarak hesaplara geçecektir.

29) Mevduat hesap numaraları ve mevduat cüzdanlarında bir değişiklik yapılacak mıdır?

YTL'ye geçildiğinde mevduat hesap numaralarında herhangi bir değişiklik olmayacaktır.

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren hesaplardaki tutarlar ve hesap hareketleri YTL olarak izlenecektir. Mevduat cüzdanlarının değiştirilmesine gerek yoktur. Mevduat cüzdanları kullanılarak banka şubelerinde herhangi bir bankacılık işlemi yapılması halinde, mevduat cüzdanlarına YTL üzerinden güncel hesap bilgisi işlenebilecektir.

30) YTL'ye geçiş nedeniyle mevduat faizlerinde bir değişim gözlenecek midir?

YTL'ye geçişle mevduat faiz oranları arasında doğrudan bir ilişki bulunmamaktadır. Bu nedenle mevduat faiz oranlarında YTL'ye bağlı herhangi bir değişiklik söz konusu olmayacaktır.

31) Banka hesaplarındaki küsuratlar ne olacaktır?

Hesaplardaki TL tutardan 6 sıfır atılması işleminde, yarımYeni Kuruş ve üzerindeki değerler 1 Yeni Kuruş'a tamamlanacaktır. Yarım Yeni Kuruş'un altındaki değerler ise dikkate alınmayacaktır. Diğer bir deyişle, hesaplardaki 5.000 TL ve üzerindeki değerler, 10.000 TL'ye yuvarlanırken, 5.000 TL'nin altındaki değerler dikkate alınmayacaktır.

32) YTL'ye geçişin hazine bonusu/devlet tahvili faizleri üzerindeki etkisi ne olacaktır?

TL'den 6 sıfır atılmasının Hazine Bonusu/DevletTahvili faizleri üzerinde, olumlu veya olumsuz bir etkisi olmayacaktır.

33) Yatırım fonu fiyatlamaları ve pay sayıları YTL'ye geçişten nasıl etkilenecektir?

Reel olarak yatırımcılar açısından herhangi bir değişiklik olmayacaktır. Ancak, YTL'ye geçişe uygun olarak, yatırım fonu birim fiyatları virgülden sonra YTL cinsinden 6 haneli olarak gösterilecek olup, pay sayılarında herhangi bir değişiklik olmayacaktır.

34) Yatırım ve kredili mevduat hesabı ekstreleri dönüşümden nasıl etkilenecektir?

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren tüm hesap hareketleri YTL olarak gösterileceği için, Ocak 2005 tarihli ekstreler dahil tüm ekstreler YTL olarak düzenlenecektir.

35) 1 Ocak 2005'ten sonra, 2004 yılına ait ekstre ve dekontlar hangi para birimi üzerinden düzenlenmiş olacaktır?

31 Aralık 2004 ve öncesine ait kayıtlar sistemde TL olarak tutulmaya devam edeceği için 2005 yılında düzenlenecek 2004 yılına ait dokümanlar TL cinsinden olacaktır Maliye Bakanlığı'nın bu konudaki düzenlemelerinin de dikkate alınması gerekmektedir

36) 1 Ocak 2005 tarihinde ATM bankacılığı aracılığıyla hangi para birimi ile işlem yapılacaktır?

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren 1 yıllık birlikte tedavül döneminde, ATM'lerde hem TL hem de YTL banknot bulunabilecektir. Nakit ödemeler ister YTL, isterse TL ile yapılsın,

1 Ocak 2005 tarihinden sonra bütün kayıtlar YTL üzerinden yapılacaktır.

37) Türk Lirası'ndan 6 sıfır atılırken tasarruflar dövizde mi olsa, TL'de mi olsa daha karlı olur? Bu uygulamadan yatırım araçlarının getirileri nasıl etkilenecektir? Örneğin hisse senetleri değer kazanacak mıdır? Devlet İç Borçlanma Senetlerindeki getiriler değişecek midir? Mevduat faiz oranları değişecek midir?

YTL'ye geçişin mevcut yatırım araçlarının getirilerinde hiçbir etkisi yoktur.

- Kredi Kartları ve POS işlemleri

38) Kredi kartı faiz oranları değişecek midir?

TL'den 6 sıfır atılmasının kredi kartı faiz oranları üzerinde, olumlu veya olumsuz herhangi bir etkisi olmayacaktır.

39) Kredi kartları TL limit tutarlarında değişiklik yapılacak mıdır?

YTL'ye geçiş ile birlikte, kredi kartı TL limit tutarlarından da 6 sıfır atılacaktır

40) YTL'ye geçişin POS işlemleri üzerindeki etkisi ne olacaktır?

Bankalararası Kart Merkezi (BKM), 31 Aralık 2004 tarihinde saat 23:58-00:03 arasında 5 dakika süre ile sistemlerini kapatacak ve gerekli dönüşümü yapacaktır. Ancak, bankaların gerekli dönüşümü yaparak, işlemlere başlama süreleri teknolojik alt yapılarına göre farklılık gösterebilecektir.

1 Ocak 2005 saat 00:03 itibariyle Türkiye'deki bütün POS'lardan yapılan işlemler YTL olarak kaydedilecek, sliplerin üzerinde işlem tutarı hem TL hem YTL olarak gösterilecektir.

- Bireysel Krediler

41) YTL'ye geçiş, bireysel kredi risklerini nasıl etkileyecektir?

1 Ocak 2005 tarihi itibarıyla bireysel kredi risk bakiyeleri, 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun'un 2'nci maddesi uyarınca, TL'den 6 sıfır atılması (1.000.000TL = 1 YTL) esas alınarak Yeni Türk Lirası'na dönüştürülecektir.

42) Bireysel krediler ve kredili mevduat faiz oranları değişecek midir?

TL'den 6 sıfır atılmasının kredili ürünlerin faiz oranları üzerinde, olumlu veya olumsuz herhangi bir etkisi olmayacaktır.

43) Bireysel krediler ve kredili mevduat hesabı TL limit tutarlarında değişiklik yapılacak mıdır?

YTL'ye geçiş ile birlikte, bireysel krediler ve kredili mevduat hesabı TL limit tutarlarından da 6 sıfır atılacaktır

44) TL değerler üzerinden hazırlanan bireysel kredi sözleşmelerinin ve bireysel kredi ödeme planlarının yenilenmesi ger ekecek midir?

5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesi uyarınca, ilgili kanunlarda ve diğer mevzuatta, idari işlemlerde, yargı kararlarında, her türlü hukuki muamelelerde, kıymetli evrak ve hukuki sonuç doğuran diğer belgeler ile ödeme ve değişim araçlarında Türk Lirası'na veya Lira'ya yapılan atıflar, aynı kanunun 2'nci maddesinde belirtilen değişim oranında, Yeni Türk Lirası'na yapılmış sayılacaktır Bu yüzden, mevcut kredi sözleşmelerinin ve bireysel kredi geri ödeme planlarının yenilenmesine gerek duyulmayacaktır.

45) 31 Aralık 2004 tarihinden önce kullanılmış olup vadesi 1 Ocak 2005 tarihinden sonra dolan krediler nasıl işlem görecek tir?

Tüm kaydi tutarlar 1 Ocak 2005 tarihinde 1.000.000'a bölünerek YTL'ye dönüştürüleceğinden kredi hesapları da YTL'ye dönüşmiş olacaktır. Dolayısıyla, 1 Ocak 2005 tarihinden sonra ödenecek kredi taksitleri ve /veya kredi faizleri YTL olarak işlem görecektir.

2005 yılı boyunca yasal para statüsünde olan TL ile de nakit ödeme yapılabilecektir. Ancak, kayıtlar YTL'ye dönüştürülmüş şekilde tutulacaktır

- Kurumsal Krediler

46) YTL'ye geçişin kurumsal kredi riskleri üzerinde nasıl bir etkisi olacak?

1 Ocak 2005 tarihi itibarıyla, kurumsal kredi risk bakiyeleri 1.000.000 TL = 1 YTL değişim oranı dikkate alınarak Yeni Türk Lirası'na dönüştürülecektir.

47) Kurumsal kredi faiz oranları değişecek midir?

TL'den 6 sıfır atılmasının kredili ürünlerin faiz oranları üzerinde olumlu veya olumsuz herhangi bir etkisi olmayacaktır.

48) TL değerler üzerinden hazırlanan genel kredi sözleşmelerinin, teminat mektuplarının ve imza sirkülerinin yenilenmesi gerekecek midir?

5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesi uyarınca, ilgili kanunlarda ve diğer mevzuatta, idari işlemlerde, yargı kararlarında, her türlü hukuki muamelelerde, kıymetli evrak ve hukuki sonuç doğuran diğer belgeler ile ödeme ve değişim araçlarında Türk Lirası'na veya Lira'ya yapılan atıflar, aynı kanunun 2'nci maddesinde belirtilen değişim oranında, Yeni Türk Lirası'na yapılmış sayılacaktır. Bu yüzden, mevcut kredi sözleşmelerinin, teminat mektuplarının ve imza sirkülerinin yenilenmesine gerek duyulmayacaktır.

49) YTL'ye geçişin kurumsal kredi limit ve teminat tutarlarında etkisi ne olacaktır?

YTL'ye geçişle birlikte, TL cinsinden kredi limit ve teminat tutarlarından da 6 sıfır atılacaktır.

- **Fatura vb. ödemeler ile ödeme kaydedici cihazların durumu**

50) Otomatik fatura, düzenli ödeme ve ileri tarihli EFT/havale talimatları dönüşümden nasıl etkilenecektir?

1 Ocak 2005 tarihi itibariyle tüm talimatlı ödemeler ve ileri tarihli EFT/havale işlemleri YTL olarak yapılacaktır Bu tarih itibariyle, talimatlı işlemler için kullanılacak hesap bakiyeleri de YTL'ye dönüştürülmüş olduğundan, mevcut uygulamada olduğu gibi, hesapta işlem karşılığı yeterli bakiye bulunması halinde, ödemelerde herhangi bir sorun yaşanmayacaktır.

51) 1 Ocak 2005'ten sonra kredi kartı, bireysel kredi ve fatura ödemeleri TL ile yapılabilecek midir?

1 Ocak 2005 tarihi itibariyle, her türlü nakit ödeme, 2005 yılı sonuna kadar YTL veya TL olarak yapılabilecektir. Ödemenin TL olarak yapılması halinde, TL tutarı YTL'ye dönüştürülerek muhasebeleştirilecektir.

52) Tüm kamu ve özel sektörde faturalar nasıl düzenlenecektir?

Tüm kamu ve özel sektörde faturalar 31 Aralık 2004 tarihine kadar TL olarak, 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren ise YTL olarak düzenlenecektir.

53) Son ödeme tarihi 2005 yılı içinde olup, 31 Aralık 2004 tarihinden önce elimize ulaşan faturalar nasıl işlem görecektir ?

31 Aralık 2004 tarihinden önce düzenlenen tüm belgeler gibi faturalar da TL cinsinden düzenlenecektir.

Otomatik ödemeye tanımlanan faturalar sistemde 1 Ocak 2005 tarihinde 1.000.000'na bölünerek YTL'ye dönüştürülecek ve 2005 yılı içindeki ödeme gününde YTL olarak işlem görecektir.

31 Aralık 2004 tarihinden önce TL olarak düzenlenmiş faturaların 1 Ocak 2005 tarihinden sonraki ödeme gününde TL ile yatırılmak istenmesi halinde, TL olarak da tahsilat yapılacaktır Ancak, işlemler YTL'ye dönüştürülmüş olarak kayıtlara geçirilecek ve düzenlenen makbuzlar YTL para birimi ile olacaktır.

54) YTL'ye geçiş sürecinde ödeme kaydedici cihazlarla ilgili uygulama nasıl olacaktır?

Konu ile ilgili ayrıntılı açıklamalara, 15.5.2004 tarih ve 25463 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 60 Seri Nolu Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğde yer verilmiştir.

Buna göre, ödeme kaydedici cihaz üretici veya ithalatçıları, Maliye Bakanlığı'na müracaat ederek gerekli izni aldıktan sonra, daha önce onaylananlar da dahil olmak üzere tüm ödeme kaydedici cihazlarını YTL ve YKr'ye göre işlem yapacak tarzda düzenleyeceklerdir. Bu konudaki düzenleme işlemleri, en geç 31.3.2005 tarihine kadar tamamlanmış olacaktır. 1.1.2005 tarihinden (bu tarih dahil) sonra satılacak bütün ödeme kaydedici cihazlar, YTL ve YKr'ye göre işlem yapacak özellikte olacak ve bu özelliği taşımayan cihazların satışı yapılamayacaktır.

Ayrıca, 31.7.2004 tarih ve 25539 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5228 sayılı Kanununun 13 üncü maddesiyle, 3100 sayılı "Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun"da yapılan değişikliklerle; mükelleflere, kullanmak üzere satın aldıkları ödeme kaydedici cihazlar

için %100'e kadar amortisman ayırarak tamamının gider yazılabilemesi imkanı getirilmiştir.

- İşlem Ücretleri

55) YTL'ye geçiş nedeniyle bankacılık işlem ücretleri, krediler ve kredi kartı ücretlerinde artış olacak mı? Yeni ücretler nasıl duyurulacaktır?

YTL'ye geçiş sonrası tüm bankacılık işlem ücretleri; krediler ve kredi kartı ücretlerinden de 6 sıfır atılacaktır. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 12'nci maddesi çerçevesinde, ilan edilecek her türlü işlem/hizmet ücret listeleri, 1 Ocak - 31 Aralık 2005 tarihleri arasında, TL ve YTL üzerinden ayrı ayrı gösterilecektir.

56) YTL'ye geçiş nedeniyle, bankalar müşterilerinden herhangi bir işlem ücreti ya da komisyon tahsilatı yapacaklar mıdır?

YTL'ye geçiş nedeniyle bankaların, müşterilerinden herhangi bir işlem ücreti, hizmet komisyonu vb. tahsil etmesi söz konusu değildir.

- Çek ve Senet İşlemleri

57) Çekler nasıl işlem görecektir?

Bankalardaki hesaplar 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren YTL'ye çevrilecektir. Bu nedenle TL olarak düzenlenmiş çekler 2005 yılında ibraz edildiği takdirde YTL olarak ödenecektir. Çekler, Bankalararası Takas Odası'nda da YTL'ye çevrilmiş olarak işlem görecektir.

58) 31 Aralık 2004 tarihinden önce düzenlenmiş TL tutarlı çekler, 1 Ocak 2005 tarihinden sonra bankalara ibraz edildiğinde, karşılıksız çıkması halinde nasıl işlem gör ecektir?

1 Ocak 2005 tarihinden sonra bankalara ibraz edilen TL tutarlı çeklerin karşılıksız çıkması durumunda Merkez Bankası'na yapılacak bildirimler YTL olarak yapılacaktır

59) 31 Aralık 2004 tarihinden önce TL tutarlı düzenlenmiş olup, 2005 yılı ödeme vadeli senetler nasıl işlem görecektir?

31 Aralık 2004 tarihinden önce TL tutarlı düzenlenmiş olup, vadesi 1 Ocak 2005 veya sonraki bir tarihi taşıyan tahsil ve / veya teminat amacıyla tevdi edilmiş bulunan senetler, 1 Ocak 2005 tarihinde diğer tüm kaydi tutarlar gibi YTL'ye dönüştürülecektir.

Vadesi 1 Ocak 2005 veya sonraki bir tarihi taşıyan senetlerin ödenmemesi halinde protesto ve diğer hukuki işlemleri YTL para birimi ile sürdürülecektir.

MUHASEBE

60) 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren tüm muhasebe kayıtları YTL olarak mı tutulacaktır?

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren tüm kaydi işlemler sadece YTL ile gerçekleştirilecektir.

31 Aralık 2004 tarihine kadar tüm belgeler TL üzerinden düzenlenecek ve muhasebe kayıtları TL üzerinden yapılacaktır Bu belgeler ve muhasebe kayıtları, oldukları gibi muhafaza edilecektir

Muhasebe kayıtları 1 Ocak 2005 tarihinde kanunda belirtilen değişim oranı esas alınarak YTL'ye dönüştürülecek ve bu dönüştürülen tutarlar ilk kayıt maddesi olarak muhasebeleşecektir.

61) Muhasebe kayıtları TL ve YTL olarak ayrı ayrı mı tutulacaktır?

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren düzenlenecek belgeler ve yapılacak muhasebe kayıtları sadece Yeni Türk Lirası üzerinden olacaktır. 2005 yılı boyunca her iki para biriminin dolaşımında olması bu durumu değiştirmeyecektir.

62) 1 Ocak 2005 tarihinden önceki dönemlere ilişkin fakat bu tarihten sonra düzenlenecek fatura ve diğer belgeler nasıl kaydedilecektir?

1 Ocak 2005 tarihinden önceki dönemlere ilişkin olmakla birlikte bu tarihten sonra düzenlenecek faturalar, verilecek beyanname ve bildirimlerin Maliye Bakanlığı'nca bu konuda yapılacak düzenlemeler de dikkate alınarak YTL'ye dönüştürülmesi, YTL üzerinden düzenlenmesi ve hesaplara kaydedilmesi gerekmektedir.

BANKNOTLARDAKİ GÜVENLİK VE GÖRSEL ÖZELLİKLER

63) Yeni Türk Lirası banknotların özellikleri nelerdir?

Paramızdan 6 sıfır atılarak Yeni Türk Lirası'na geçilmesi operasyonu kapsamında 1 Ocak 2005 tarihinde dolaşıma çıkarılacak olan YTL banknotların görüntüleri ve güvenlik özellikleri Ekim ayında açıklanacaktır. YTL'ye geçişte banknotların daha kolay tanınması ve ka-

rışıklığa neden olunmaması için aynı satın alma gücüne sahip kupürler hem TL hem de YTL için benzer renk ve tasarımda üretilmiştir.

64) Mevcut banknotlarda ne tür güvenlik özellikleri bulunmaktadır?

Banknotlarda bulunan güvenlik özellikleri, halka ve profesyonellere yönelik özellikler olmak üzere iki gruba ayrılıyor. Aşağıda 20.000.000 TL'lik banknotlarda bulunan güvenlik özellikleri yer almaktadır.

1- Halka Yönelik Güvenlik Özellikleri

- 1- Kabartma Baskı: Banknotların çeşitli yerlerine parmakla dokunulduğunda hissedilir.
- 2- Optik Emniyet Unsuru: Banknotun ön yüzünün sağ tarafındaki oval desen, farklı açılardan bakıldığında altın sarısından yeşile döner.
- 3- Emniyet Şeridi: Kesik gümüşü çizgilerden oluşur, ışığa tutulduğunda düz bir hat şeklini alır ve üzerinde "TCMB" harfleri bulunur.
- 4- Gizli Görüntü: Banknotlar yatay konumda, göz hizasında ışığa doğru tutulduğunda, sağ alt köşede "TC" harfleri görülür.
- 5- Filigran: Ön ve arka yüzde, banknotlar ışığa doğru tutulduğunda görülür, ortadaki Atatürk portresinin küçüğünden oluşur.
- 6- Bütünleşik Görüntü: Banknotlar ışığa doğru tutulduğunda, arka yüzdeki parçayla birbirini tamamlayan TCMB ambleminden oluşur.

II- Profesyonelele Yönelik Güvenlik Özellikleri

- 1- Mikro Yazı: Banknotların çeşitli yerlerinde büyüteçle okunabilir.
- 2- Kılcal Lifler: Ultraviyole ışık altında kırmızı ve mavi renkte görülür.
- 3- Özel Floresan Mürekkep: Ultraviyole ışık altında meşale desenleri ve Atatürk'ün imzası görülür.
- 4- Özel Baskı Seri ve Sıra Numaraları: Sol üst tarafta siyah, sağ alt tarafta ise kırmızı renkte basılı seri ve sıra numaraları, ultraviyole ışık altında parlar ve siyah yeşile dönuşür.
- 5- Banknot Kağıdı: Ultraviyole ışık altında parlamayan özel banknot kağıdı. Tüm kupürlerin güvenlik özelliklerine Merkez Bankası internet sayfasının (<http://www.tcmb.gov.tr/banknotlar>) bölümünden erişilebilir.

65) YTL banknotlarda görme engelliler ve görme bozukluğu olanlar için ilave güvenlik özellikleri var mı?

Görme engelliler ve görme bozukluğu olanlar için oluşturulabilecek en temel ayıraç, farklı değerdeki banknotların farklı boyutlarda basılmasıdır

Bugüne kadar yüksek enflasyonun doğal bir sonucu olarak, sık sık üst değerde yeni banknotların tedavüle çıkarılması nedeniyle, kupürler arasında boyut farkı yaratılması mümkün olmamıştır

YTL'ye geçiş aşamasında ise kabartma baskı etkisi güçlendirilecek ve bazı banknot ebatlarında kısmen farklılık yaratılacaktır

Uluslararası standartlarda ve gelişmiş teknolojiler kullanılarak üre-

tilen banknotlarımızda, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik koşulların daha da iyileştirilmesi ve paramızdan sıfır atılmasından sonra, YTL'den tekrar TL'ye geçilirken, özellikle görme engelli vatandaşlarımıza yardımcı olmak üzere, ilgili sivil toplum örgütleri ile görüşülerek, bugünkü ek önlemlerin yanısıra ilave ayırıcı özelliklere de yer verilmesi planlanmaktadır.

66) Banknotların kullanımında nelere dikkat edilmelidir?

Dolaşımda bulunan banknot kalitesinin artırılması amacıyla;

- Banknotların yıpratılmaması için gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi,
- Banknotların üzerine yazı yazılmaması, buruşturulmaması, delinmemesi ve yırtılmaması,
- Banknot işleme sistemlerinin çalışmalarının olumsuz yönde etkilenmemesi için yırtılmış banknotların naylon bantlarla yapıştırılmaması,
- Cüzdan kullanma alışkanlığının edinilmesi,
- Vatandaşlarımızın ellerine geçen eskimiş ve yıpranmış banknotları T.C. Merkez Bankası şubeleri veya bankacılık sistemi aracılığıyla değiştirmeleri gerekmektedir

67) Eskimiş ve yıpranmış banknotlar nerede ve nasıl değiştirilebilir?

Yazıları okunmayacak şekilde kirlenmiş, yıkanmış, boyanmış, yanmış, yırtılmış veya sair sebeplerle eskiyip yıpranmış, değeri belirlembilen tam banknotlar ile yüzeyindeki eksiklik

%50'den az olan banknotlar, yazılı değeri üzerinden başabaş olarak; tek parçadan ibaret olmak kaydıyla yüzeyindeki eksiklik %50 olan banknotlar yazılı değerinin yarısı üzerinden yenileriyle değiştirilebilir. Yüzeyinin yarısından fazlası eksik olan banknotlar ise değiştirilmemektedir.

Eskimiş, yıpranmış veya kısmen fiziki parça kaybına uğramış banknotların, doğrudan

T.C Merkez Bankası şubeleri, T.C. Ziraat Bankası veya diğer Banka ve Özel Finans Kurumlarının şubeleri aracılığıyla değiştirilmesi mümkündür.

68) Banknotların resim ve görüntülerinin kullanılmasında bir sınırlama var mıdır?

5083 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesine istinaden, "Banknotların Resim ve Görüntülerinin Çoğaltılması ve Yayınlanması ile İlgili Duyuru" T.C. Merkez Bankası tarafından 24.2.2004 tarih ve 25383 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır İlan olunan bu şartlara uymayan kişiler hakkında fiil daha ağır bir suçta vücut vermediği takdirde ağır para cezası uygulanacaktır

69) Sahte bir banknot ele geçirildiğinde ne yapılmalıdır?

Sahte bir banknot ele geçirildiğinde derhal Emniyet birimlerine bildirilmelidir.

İŞ DÜNYASINDA YAPILMASI GEREKEN HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

70) YTL'ye geçiş aşamasında iş dünyası ne gibi hazırlıklar yapmalıdır?

İş dünyasının yapması gereken hazırlıklar şu şekilde özetlenebilir:

- YTL'ye geçişten etkilenebilecek parasal işlem yapan, parasal değer sunan tüm uygulamaların bir listesinin hazırlanması,
- Parasal işlem yapan tüm yazılımların uyumlu hale getirilmesi,
- Yazar kasa vb. teknik sistemlerin uyumunun sağlanması,
- Etiketlerde ve tarife listelerinde çift fiyat gösterimi için gerekli hazırlıkların yapılması,
- 2005 yılından itibaren bütün kayıt ve hesapların YTL üzerinden tutulacak şekilde gerekli hazırlıkların yapılması,
- Şirket içi tüm bölümlerin ve tüm çalışanların yaşanacak değişim ve iş süreçlerine yansımaları konularında bilgilendirilmesi.

HİSSE SENEDİ İŞLEMLERİ

71) YTL'ye geçişle beraber hisse senetleri fiyatları ne olacak? Örneğin, 1.000 TL'lik veya 500 TL'lik hisse senedinin fiyatı ne olacak?

Hisse senetlerinin itibari değerini 500 TL veya 1.000 TL şeklinde belirlemiş olan şirketlerin hisse senetlerinin itibari değerleri, dönüşüm sonrasında 0,05 Yeni Kuruş veya 0,1 Yeni Kuruş gibi değerlere tekabül edecektir.

Bu doğrultuda, Türk Ticaret Kanunu'nun 399'uncu maddesinde hisse senetlerinin itibari kıymetinin en az 500 lira olduğu şeklindeki hükmün günümüz koşullarına uydurulması ve 5 yıllık geçiş süresince en az 1 Yeni Kuruş olarak düzeltilmesi üzerinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde bu konuda bir Kanun tasarısı hazırlanmış ve Başbakanlık tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sevk edilmiştir.

Tasarıda, uyum için tanınan geçiş sürecinde anonim şirket hissedarlarının sahip olduğu paylardan doğan haklarının saklı olduğu hükme açıkça yer verilmiş olup, şirket Yönetim Kurulları, payların Kanun'un 399'uncu maddesine uyumunu sağlayacak yöntemleri uygulamakla yükümlü tutulmuştur.

Tasarı yasalaştığında uygulama şirketler tarafından münferit olarak yapılacak, şirketler pay birleşmesine gitmek, örneğin 0,001 YTL'lik 10 hisse senedi olan bir yatırımcıya 1 adet 0,01 YTL'lik, yani diğer bir ifade ile 1 Yeni Kuruş'luk bir hisse senedi vermek veya sermaye artırımına gitmek yollarını seçebileceklerdir

72) İMKB'de hisse senetlerinin fiyatlaması ve gösterimi nasıl olacak? Şimdi geçerli olan "1 Lot=1.000 Adet" sayısında bir değişim söz konusu olacak mı?

Yeni Türk Lirası'na geçişle birlikte İMKB'de, özellikle fiyatı 10.000 TL'nin altında kalan hisse senetlerinde fiyat takibi konusunda zorluklar yaşanabilecekti. Örneğin, fiyatı 8.550 TL olan bir hisse senedinin fiyatının 0,855 Yeni Kuruş; fiyatı 450 TL olan bir hisse senedinin fiyatının ise 0,045 Yeni Kuruş olarak ifade edilmesi gerekecektir. Fiyatların Yeni Kuruş cinsinden dahi küsuratlı olarak oluşmasının, yatırımcıların ve piyasa katılımcılarının küsuratları takip etmede sorun yaşamalarına sebep olabileceği dikkate alınarak, aşağıda açıklanan düzenleme yapılmıştır

Buna göre, mevcut yapıda 1.000 TL nominal değerli hisse senedi için gösterilen piyasa fiyatı, yeni yapıda 1 YTL (1.000.000 TL) nominal değerli hisse senedi için gösterilecektir. Kuruşla ifade edilebilen fiyat adımlarının gerekliliği nedeniyle fiyat gösteriminde iki Yeni Kuruş hanesi bulunacaktır. Mevcut yapıda “1.000.000 TL (nominal) = 1.000 adet = 1 lot” eşitliğine göre var olan düzenlemeler, yeni yapıda “1 YTL (nominal) = 1 adet = 1 lot” eşitliğine uygun olarak değiştirilecektir.

Örnek olarak:

- Fiyatı 8.550 TL olan hisse senedinin 1 YTL nominal değer için fiyatı sistemde 8,55 YTL,

- Fiyatı 450 TL olan hisse senedinin 1 YTL nominal değer için fiyatı sistemde 0,45 YTL olacaktır.

Fiyat adımları da oransal olarak yeni duruma paralel şekilde oluşturulacak, fiyat hareket limitleri zaten oransal olarak hesaplandığı için herhangi bir değişikliğe gidilmesi gerekmeyecektir.

73) Hisse senetleri sahipleri bu değişimden dolayı herhangi bir zarara uğrayacak mıdır?

Yeni Türk Lirası'na geçişle birlikte, hisse senetlerinin itibari değerleri ne olursa olsun yatırımcıların herhangi bir hak kaybına uğraması söz konusu olmayacaktır.

Burada Borsada işlem gören hisse senetleri açısından özel bir duruma değinilmesi gerekmektedir. Açıklandığı üzere, Borsada “1 YTL nominal = 1 adet = 1 lot” uygulamasına geçilecek ve diğer bir deyişle, bugünkü sistemde 1.000 adet olarak kabul edilen hisse senetleri, yeni sistemde 1 adet olarak kabul edilecektir. YTL'li yeni yapı-

da Borsa dahilinde tüm Hisse Senetleri Piyasası pazar ve piyasalarında küsurat işlemlerinin yapılmasına son verilecek ve küsurat işlemleri Borsa dışı lot altı işlemleri kapsamında yürütülecektir. Bu doğrultuda, 1.000 adedin altındaki hisse senetlerinin parasal tutarı çok düşük olmakla birlikte, Borsa dışı lot altı piyasada işlem yapmayı tercih etmeyecek yatırımcıların, 2004 yılı sonu itibariyle hesaplarında mümkün olduğunca 1.000 adedin altında hisse senedi bulundurmamaları yerinde olacaktır.

74) İMKB hisse senetleri piyasasında 2004 yılının son iki işlem günü işlem olacak mıdır?

Takas sürecinde herhangi bir olumsuzluk yaşanmasını önlemek, Borsa üyelerinin yıl sonu işlemlerini sağlıklı bir şekilde yürütmelelerine imkan tanıyabilmek amacıyla, 2004 yılının son iki işlem günü olan 30 ve 31 Aralık 2004 tarihlerinde Hisse Senetleri Piyasası'nda işlem yapılmayacaktır. Böylelikle YTL'ye 2004 yılından herhangi bir takas işlemi sarkmadan, durağan bir ortamda geçilecek ve kayıtlar YTL'ye dönüştürülecektir.

75) YTL'ye geçişle birlikte İMKB endekslerinde herhangi bir değişiklik olacak mıdır?

İMKB'de hesaplanan endeksler, hisse senetlerinin fiyatlarının çeşitli oranlarla ağırlıklandırılması suretiyle oluşturulmaktadır. Hisse senetlerinin birim fiyatlarının değişmesi ile birlikte endekslerin de değişmesi gerekecektir. Ancak, endekslerin takip kolaylığının sağlanabilmesi ve uzun yıllara dayalı değerlendirmeler yapılabilmesi için serinin mümkün olduğunca değişmeden gitmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, YTL'ye geçişle birlikte birim fiyatlar değişince endeks hesaplama formülünde gerekli değişiklikler yapılarak endeks

değerinde şu andaki basamak sayısının korunması sağlanacak, dolayısıyla 2005 yılının ilk seansında endeks, herhangi bir farklılık olmaksızın 2004 yılının son seansında kapandığı değerden açılacaktır. Böylece yatırımcılar Borsayı alışkın oldukları şekilde izlemeye devam edebileceklerdir.

76) YTL'ye geçişin sermaye piyasalarında maliyeti ne olacak?

Yeni Türk Lirası'na geçişle ilgili temel maliyeti sermaye piyasası kurumlarının yazılımlarında Yeni Türk Lirası'na göre gerekli değişiklikleri yapmaları oluşturacaktır. Burada maliyet, aracı kuruluşların mevcut yazılımlarının uyum derecesine göre değişebileceğinden net bir rakam telaffuz etmek mümkün değildir. Ancak, bilişim teknolojilerinin sermaye piyasalarında yaygın bir şekilde kullanıldığı ve kullanılan yazılımların görece yeni olduğu dikkate alındığında, bunların esnek ve üzerlerinde değişiklikler yapılabilmesine imkan verir nitelikte oldukları öngörülmektedir. Bu çerçevede, piyasa üzerinde maliyet gibi bir baskı unsurunun oluşması beklenmemelidir.

77) Piyasada TL ve YTL 1 yıl boyunca birlikte bulunacak. Bu dönemde sermaye piyasalarında hangi para birimi tercih edilecek?

Kanun hükmü gereğince 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren sermaye piyasalarında her türlü işlem YTL cinsinden yapılacak ve kayıtlar da yine YTL cinsinden tutulacaktır. İşlemlerin nihai ödeme aşamasında ise YTL ve TL'nin 1 yıl boyunca birlikte tedavül etmesi sebebiyle her iki para cinsinden de ödeme yapılabilecektir.

78) YTL operasyonu ile ilgili gelişmeler ve ilgili kurumların yapacağı düzenlemeler hakkındaki bilgilere nasıl ulaşılabilir?

YTL ile ilgili bilgilere www.ytl.gen.tr internet adresinden toplu olarak ulaşabileceği gibi, bu adresten www.sanayi.gov.tr, www.maliye.gov.tr, www.hazine.gov.tr, www.tcmb.gov.tr, www.die.gov.tr, www.spk.gov.tr ve www.bddk.org.tr gibi 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanunla yetki verilen düzenleyici kurumların internet sayfasına doğrudan bağlantı kurarak, gelişmeleri takip etmek ve yapılan düzenlemelerle ilgili ayrıntılı bilgiye sahip olmak mümkündür